

Anganyameta Angakanikaarei A Ekanisa

EKEK NGOLO ANGIUNI

Ekek Ngolo A Ngiuni Anyamet Ngina A Epeso

Ageunet ngina a nganyamet

Kotere imisiikini iyong ejok Eemut ngolo a ngaturio a ngikanisae acamit ayong akitacaun ngirotin ngulu alalak ngulu apotu ekengarakis ayong ariamun ngirorwa a ngikiakitono, aoyiau ngina kebu nginatURI yaik, ka ngace dang nguna erucokina ka ngun.

Ikwangina araaakar akisiom ngakiro nu ibore ngini ationo noi ngini abu ayong ekatakinite noi akitodol tokona esaa lo, abu ayong ewarite Akuj alotooma ngarwa nguna alalak anguna ka akiengakino a ngina ke Ekuwam a ngolo Akuangan. Epite ngolo bon abunio ayong atopedia ka atoloma dang tooma ngiemuto ngulu alalak ngulu ngorok a ekanisa ngulu abu ayong atoriamunite: ngulu egirito ngikegirak ngulu pa ariito lowae edio. Pa abu kipiyo Akuj abongokin akilip kang, aneraI ngina asiomia ayong Akirot ka ngiemuto, abu Ekuwuam ngolo Akuangan eketepedo ayong akingolikin ngiboro ngul epite ngolo angaarotor alotooma ngamiaie nguna a ngikaru akitodol naturi napei na.

Elacet ngolo abu Ekapolon akainaki ayong ngolo abu ekengarak ayong ayenun ekiakitono ngolo a nginatURI erai ngolo iriamara ka ngakigiret. Acepaki ebeit inges enyarao ebe, amoru ngina erai atoto ngina ke Ebaibul. Erai apukokino nata ebe emam nyiloconokin Akuj, ka ebe ngirotin keng dang emam nyiloconokin ikwanginapei nyiloconokinoe inges dang. Alotoma Ngiburanian 13:8 ebala ebe,

"Erai Yesu Kristo ngolopeigol, bien ka nakuwuarina ka ngikaru daadang."

Ekalimonokinan 3:14,15,

"Ayeni ayong atemar nguna daadang itiyiae Akuj, erubarete ngikaru ka ngikaru; mam ibore iyiatakinio nen, kori ngini elemario a nen; etiyia Akuj ngun ikotere ngitunga daadang kitoploorito Akuj.

Ibore daadang ngini eyiai, ayiai sek ekingaren, ibore daadang ngini eyiakaun ayiai sek ekingaren, itobongonokini Akuj ibore ngini sek keyiai toyiakaun nabo.

Ikes nugu ne: Akuj ngina nyiloconokin ka ngirotin keng dang ngulu nyiloconokinosi. Nguna abu inges kitiyia EKINGAREN ebeit inges aropar itiyae ngun akitodol ngina itiyiakinia ngun arwait ngina ka AKAU. Emam akilocokinet eyiakaun. Kisitiyia nait ngun asiomia nganyameta nguna a ekanisa. Ekabila a itunganan angini abu Akuj kisitiyia ananyamet a ngina esiaunan, ka epite ngolo etiyaa Akuj alotoma akijaanakin a etunganan angol. Nguna abu Akuj kitiyiate ananyamet a ngina esiaunan, ngunapei ngun ecamit inges etic alotoma nganyameta daadang.

Tokona ikiyeni iwon alotoma Akirot ngina abu Ekuwuam ngolo Akuangan kigirite epite ngolo esiakinor ekanisa ngolo esiaunan ka epite ngolo abunio Akuj kitodiaror alotoma keng. Nyiloconokin Akirot kori dang nyiloconokin aneraI erai Akirot Akuj. Yokana 1:1,

"Anakisiaun ayiai Akirot, ayiai Akirot kaapei ka Akuj, Akirot arai Akuj."

Akilocokin Akirot apeI bon, ikwa ngina etiyiator Eva, eyiauni aseCit ka atwanare, ikwapei ebakar alotoma Apukokino 22:18-19,

"...ani kiyiataki itunganan ngakiro ngace neni kec, iyiatakinia Akuj dang inges ngakisicaneta nguna elimunitoi a lokitabo a lo:

Ani kelema itunganan ngakiro ngace a nakiro a nguna edwaritae a lokitabo a lo, elemari Akuj atyaket keng a lokitoe a ngolo ka akiyar ka alotaun angolo akuagan ka aloboro angulu igiritai tooma lokitaabo."

Enguna, epite ngolo ayiakar ekanisa alo Pentekost inges erai akipimet. Engol epikica. Mam nabo ece pikica. Nyemitakinite nguna ebasi ngikasiomitok, EMAM nyilocokino Akuj epikica ngol. Nguna abu Akuj kitiyia alo Pentekost eropari Inges itiyiae ngun akitodol ngina egolokinotor nganyameta angikanisai daadang.

Tar kikilimokis iyes ngikasiomitok ebe alunyar apaki ngina a ngikiakia, nyinupa ngun. Ediakara alimunet ngin alotoma ngirotin ngiarei. Ngina a ekingaren, erono atamakin ebe emam nabo nyeroko ngikiakia eyiakasi, ebe anguna adauniata ngulu esiaunak ngulu tomon-ka-ngiarei atwakare. Apolou ngina a ekiakia na ebe, ngolo "iyiakitae;" ido elalak tokona ngulu iyiakitae anakolongit ana, Nai enyaritae ikes Misionaris (kori ngikalimonokinak) keroko enyaritae ngitunga ka kiyiakianaretei ka Akirot ngina ka akiyar inges

atamar eroko anyamet ngina a ngikiakia elosi ngaren. Ngina a ngarei irworosi ikes nguna ka "Akidodiario ka apedor a Ekuwuam a ngolo Akuangan" araut ibore ngini ebasu ikes ebe adaun ebe anerau erikakin kowana Ebaibul. Nyiyookino ngun. Emam tar Akigiret apeu dang ngina irworo ngun, nai irworosi ngikalalak alopite a ece. Eyiai ayokokitogogonget nege ebe erai ngakisitanakineta ngun nguna ka aliokonu. Ngiticisio 2:38,39.

"Tema Petero neni kec ebe, kibelekisi ngitain, ido ikibatisae iyees daadang a Lokiro a Yesu Kristo anguna ka alemar ngasecisia kus; iriamunete ainakineta ngina a Ekuwuam a ngolo Akuangan,

anerau erai akikonget ngina kus ka ngina a ngikusidwe, ka ngina a ngulu elwaka daadang, ido ngina a daadang a ngulu enyarauni Ekpolon Akuj yok neni keng."

Akiikineta ngina ka apedor ngina ariamunete ngikiakia a lo Pentekost erai "ngina kus (a Ngiyudayan), ka neni a ngikusidwe (Ngiyudayan), ka neni a ngulu alwanak (Ngibukui), ka daadang ngulu enyarauni Ekapolon Akuj yok neni keng (Ngiyudayan ka Ngibukui)." akitodol ngina epalikinia inges anyaritoi, eemut ngolo a Pentekost ka apedor EMAM NYESALUNI.

Nguna ayiakatar ekanisa alo Pentekost arai ibore keng ngini pa abeit akipotor. Anageunet ayiakatar inges Akirok ka Akuj ngina asegan. Ayiakatar inges apedor ngina a Ekuwuam ngina esilereunitai alotooma ngakitaanyuneta ka ngaumonokineta ka ngainakineta nguna ke Ekuwuam a ngolo Akuangan nguna alalak. Ngiburaniau 2:1-4,

"Anguna angun ejoikinit iwon noi akiyiatakin akiwakin ngitain yok tooma nguna ikiira, ikotere nyikisep aneni kec.

Anerau ani kicasit Akirok ngina erworosi ngipian ka Akuj, ngina diakaret ka ngina maange (akimaangekinit Akirok) aropio kan akiyokino;

ikikoni iwon ikikui ai, erai ikijemakinit akiteyiaro ngina etia nen? Abu Ekapolon togeu alimonokin, tosodete ngulu kiirarete inges kitogogongo aneni yok.

Akuj dang abu kiteyenu alotooma ngakitaanyuneta ka ngaumonokineta ka nguna ka apedor nguna a ngiticisio a ngulu egelegelia, ka alotooma ngainakineta nguna a Ekuwuam a ngolo Akuangan ikwapei eyiakar Akecamit a Elope."

Mam pa arai ngitunga etemunete ekanisa ngolo esiaunan ngol. Arai inges ekanisa ngolo arikit Ekuwuam ngolo Akuangan. Pa arai ngolo alalan dang. Etidingitae ka tojemitetei dang. Esicanitae noi. Esicanio inges tar natwanare dang. Nai arai inges ngolo eyookino aneni ka Akuj. Abu torubaki iboi ka epikica ngolo ka Akirok angina esiaunan.

Tokona tocoito nyikirikor nawae a ne. Ngina abaakar ayong ebe, emam nyiloconokin Akuj ka ngirotin keng, mam pa abala ayong nyepedori ekanisa ka ngikiakyakya keng akilocokin. Meere ekanisa Akuj. Angun epedori akilocokin. Nai nguna abu ayong atolimunita ikes nu ebe, anguna nyiloconokinor Akuj ka ngrotin keng dang, ikipedori iwon alosit nageun ama ido engolikisi etic ka Akuj ngolo esiaunan ka ngolo adoliton ido esitiyiatu ngun ikwa ibore ngini kipimet. Erai ngol epite ngolo itiyiaere. Ekanisa ngolo a kire inges ngolo ikatakinit nooi akikwanikin ka ngolo esiaunan ngolo a Pentekost. Ekanisa ngolo iyookino ngolo ka akolongit ana ikatakini noi akikwanikin ka ngolo paaran esiaunan ye. Ka ngikiakitono dang lokanisa, ngulu eyiakatar Ekuwuam ka Akuj lopeingol alotooma kec, ikatakinete akikwanikin ka Paulo. Nyepote ikes akikwanikin kire ka inges jik; nai ngikiakitono ngulu a kire ikes ngulu epote aapikin Paulo, ngolo alacakina alotunga daadang, ngolo abu kipotoki Akuj akiyiar keng, ido inanak Akirok ka Akuj bon, ido kisilereu Ekuwuam ngolo akuangan alotooma apedor. Amam ice ngini abeit kitiyia ngun. Ebeit iyong kitiyiae totupite nguna esiaunak sek. Ikwapei euriya nginibore ekabila keng, ekanisa ngolo iyookino inges ngolo ikatakini akiwuap ngikukusi a ngikageunak keng alo Pentekost ka ngikiakitono kec epote akiwap ekiakia Paulo, ngolo arai ekiakitono ngolo esiaunan neni ka anyamet a ekanisa angolo esiaunan. Epataka ikongina, ka toumokina dang.

Kapei ka elacet lo, ngolo epatana, toraibo ngolo eumokina nooi, abu ayong apedo alotooma akingarakineta ngina a Ekuwuam a ngolo Akuangan, akisiom ekitaabo ngolo ka Apukokinio ka ngiemuto ngulu ngorok ido atoriamu anen ngina nyamet, ka ekiakitono angina nyamet, aoyau a ngikaru ngina abu ngina nyamet yaa. Ka etic ngolo abu ipei kec kitiyia alotooma alosikineta ka Akuj ameun alo Pentekost akitodol tari nangetakineta ngina anganyameta angun.

Ikwapei idauniata iyees ayenun epite ngolo ipimere iwon epite ngolo ikoni ekanisa ngolo Iyookino (epite ngolo ayiakar inges alo Pentekost ka epite ngolo ayiakar inges ananyamet a ngikiakia ikwapei eyiakatar alotooma Akirok alotooma Ekitaabo ngolo a Ngiticisio) ikipedori iwon akisitiya ekisil ngolopei ngol ikotere etakanuni epite ngolo kibusokinor ekanisa. Adiakaret ngina apolon kori ngadiakanareta, nguna apotu tololout lokanisa ngolo esiaunan ido aponi topukoro a lokitaabo a ngolo a Ngiticisio ka ekitaabo ngolo ka Apukokino ka dang alotooma ngabaruwae, epote akilereun ejok ikwapei itiyiatu alotooma

nganyameta nguna etupakinete, akitodol ngina ikidolio iwon neni ikamaria akirionut akiyokino jik anyanyamet a ngina ka awasia, kori ngina a Laodekia.

Tokona alotooma elacet ngolo a ekingaren lo ngolo ejaun iwon aneni a Ekapolon, buni nabo ace kiyookino ngina edit noi ka toumokina iwadio cici. Abala sek ayong ekanisa ngolo iyookino erubakini juijui ikatakinit akikwanikin ka ngolo eyiai Lokitaabo ngolo a Ngiticisio. Iyokino ngun kire. Nai ikidau iwon ayenun atemar itatami Akirot akicodunet ngina ka amodio akitodol ngina ikamaria akirionut akiyookino jik alotooma akolongit ngina esidion ngina eapunia Ekapolon atakanun. Tonyouni nai akingiset alotooma ngatameta yok; ejali mono Akuj Ngikeng ka tocamak ikes kibusokinos tooma nadoketait ngina ka amodiario angina ileleba-a? Emam jik, anerai ebala Akigiret ka akileere alotooma Matayo 24:24, ebe emam NYEMODIKINIO ngulu "seuna."

"Anerai enyounete ata Kristo ngulu aliokonok, ka ngikadwarak dang ngulu aliokonok, ido itodiunete ikes ngakitaanyunet ka ngaumonokineta nguna apolok noi; paka ngina epedoriat a modikin tar ngulu seuna ERAI KEPEDOR."

Nyo nai? ecai abongokinet alokingaren yok. Eyiai ekanisa ngolo akire ka ekanisa ngolo ka aliokonu. Eyiai emusabibu ngolo akire ka emusabibu ngolo alikonu. Nai kire ekanisa ngolo ka aliokonu ngol, akuwuan a emusabibu a ngolo aliokonon a ngol, ebuni akikatakinit jwi jwi apolokinit ewae ngolo a ekanisa a ngolo akire ido ka akitiji dang tobala ebe ikes, meere ngulu Seuna, ikirai ngulu a kire ka ngulu iyokino. Ikatakini ngina ka aliokonu akiar ngulu iyokino. Erai ngol epite ngolo ayiakatar alokitabo a ngolo a Ngiticisio, erai dang epite ngolo eyiakar ngol alotoma nganyameta ngakanikarei, ka erai dang epite ngolo elimoritotor ngabaruwae nguna gelegela ngun. Erai ngol epite ngolo kolong ayiakar. ka inges epite ngolo eyiakar tokona. Ka inges epite ngolo ebunio ayakaun. Emam nyilocokin.

Tokona ocoikinito nooi kotere nyicongakinoi iwon analimunet ana. Angun, ikiitani iwon Akirot kitogogong ngakiro nu. Atobongosi iwon lokitabo ngolo esaiunan ngolo ka Ageun. Ayiakasi ngikito NGIAREI lomanikor ngolo a Eden. Ajok epei ka torono ngoloce. Auri epei AKIYIAR, auri ngoloceye Atwanare. Ayiakasi ngidwe ngiarei ngulu apotu tolemikis Akuj ngamuronisia. Kimieki atobongok ngun nabo, apotu ngulu Yarei tolemikis Akuj ngamuronisia. Ageun 4:3-5,

"Ekau a ngirwa a ngice, yau Kaino ngaraito nguna a emanikor keng. Yau Abele dang ipei a ngikiae a ngamesekin toar inak Ekapolon akiring ngina ataronon.

Tolakar Akuj anguna ka Abele ka amuronot keng, nai nyelakar Ekapolon

anguna a Kaino ka amuronot keng, angun tongoo Kaino noi tonyoridid ereet."

Nai epei (Kaino) arai ngolo aronon, ngolo arai eka papa keng a (ngolo aronon a ngol) Satan. Ido torai Abele ngolo eyookino alokingaren Ekapolon. Nabo ayiakasi ngidwe ngiarei ngulu alomunete anawati a ngikaauriak a ngiarei. Arai ikes ngimuu ngulu a Isako ka Rebeka. Arai ipei kec eseuna ngolo ka Akuj ka torai ngoloce ikoku ngini angeritoi. Akukonokinosisi ngulu yiarei Akuj. Alotoma nginakirot daadang ayiai akilip Akuj. Alotoma nginakirot daadang etidingito ngulu aronok ngulu iyookino. ka kisicana dang ngulu iyokino. Alotoma ngapakio ngace aarete ngulu aronok ngulu iyokino. Nai toanyu. Adupakinitai ikes kaapei. Ayiarete dang kaapei. Apotu ikes daadang tolimito Akuj ido kilipete dang Akuj.

Ewoikinito ngakitaanyuneta nu kire jik akitadapet ngina a Ekapolon Yesu Kristo ngina abaakar Inges ebe, isikwanikino ebuku ka Akuj ka itunganan ngini abu toeki ngikinyom ngulu ajokak mana keng, ido ekau buni nabo emoit toeki etama kiding ngikinyom ngulu ajokak ngul, meere Akuj aekini etama. Satan aekini etama ngol kiding ngikinyom ka Akuj ngulu ajokak ngul. Ekabila ngolo a ngikinyom angulu yarei a ngul (ngitunga), ngulu eponito alotooma ngikinyom ngiarei ngulu egelegela, topoloto dang kaapei. Apotu daadang toriamunito akitanio analup angunapei, tomorete dang akica ngina ka akolong, ka akiru, ka ngipaidai ngulu daadang, ido aponi tolemae ikes alotooma ngapakio kec. Ingolikis iyes a? Nyikimuriakis iyes akiyookino na ikwapei ikilosio iwon akisisa nganyameta ngakanikarei nguna a ekanisa ido ekau ngakipuceta dang. Ido akilo noi, nyikimuriaki iyes atemar erai alotooma anyamet ngina esidion na, inges eenar etama anguna ka akicunyo keng, inges nai ijukariata ikes ngakima nguna ebeit Ekapolon akiudar lodula.

Acamit ayong akidak atametait naga erot dadang ikilosio ngaren, orotokisi apei kiilamaret kingaren. Isiomitotor mono iyes ngiemuto ngulu ngorok ngulu ikamunito ngakisikwarununueta a? Kwana erai apolou ka akisikwarunio alosit ka Akuj alotooma apedor. Ka angina paki daadang erotokinio Akuj, tonyouni Satan dang. Emam nyekuruwor jik. Alotooma ngirwa ngulu ka akisikwarunio a ngina Welis (ka nyeyenete ngitunga neni lala nu), apotu ngakiboisio nguna ingadatero ngitunga ngulu ibangibangit kileleunos atipei, ido ayiai akitodiario ngina apolon ngina a etic a Satan anguna ka alemar atametait ngina ka apupokin Akuj. Igirita ebe, alorwa a ngulu aWesili ebe etiyiaete ngitunga ngiboro ngulu aumokina ngulu arai kire ngulu a Satan anguna ka akikatakini aratarat ajokis ngina ka apedor ka Akuj. Alorwa a Lusa ebookoi ebe aumokinet ngina ka akijaanakin keng pa arai anguna abunio inges kire jik topedo akitepeg ekanisa ngolo a Roman Katolik, nai ayiai aumokinet lopite ngolo apedoritor inges akiwuo engaleete ngatameta alokiding

ngitunga ngulu amunaara ngul ngulu elelebasi ka dang kitenito ngikuwamin ngulu aronok. Ka ani kiyeni sek iyong akijaanakin ngina ka awasia na, kianyuni iyong aremo nginapei ikoni nen ngina a ngikuwamin a ngulu ka aliokonu ka ngulu aronok. Ebeit toyiakaun alopita a ngol. tokona egeno ayong ka ekinyomit atemar iyakatar iyese ngatameta nguna a Ekuwuam nguna itemokino akikamun ngun, ka asipokin neni angun.

Anguna ka akipucakin alimunet ngina ka akingodiakina ka ngakidodiareta nguna a ngikuwamin a ngiarei angulu eyiakasi itiyaeete a ngul, engolikisi iwon abarua a IYokana 4:1-4, ka Yuda 3,4,12.

"Ngulu minan, nyiyiut ngolo kuwam daadang, nai kitemo ngikuwamin; anerai alomasi ngikadwarak ngulu aliokok ngulu alalak nakwapin, a nu inges iyenuniata iyese Ekuwam ka Akuj, ngolo kuwam elimori atemar abu Kristo alotoma akuwan erai eka Akuj, ngolo kuwam dang ngolo nyelimori Yesu, erai mere eka Akuj. Erai ngol ngolo a eketidingan Kristo, ngolo ipupunito ebe ebunit, tokona dang eyiai toma ngakwapin, ngidwe ngulu cicik, irai iyese ngika Akuj, idaut akipiyor ikes, anerai epol ngolo eyiai tooma kus akilo ngol ngolo eyiai nakwapin."

Yuda 3,4,12.

"Ngulu minan, akukuranikinit noi akigirakin iyese nguna ka akiteyariyoyok a ngina ikimori, abu oriamu ejoikinit akigirakin iyese, akicikakin iyese ajore a nguna ka akiyiun a ngina einakinita NGIKAKUANG arwait apei bon.

Anerai alomut NGICE TUNGA (meere ngikakuang) anakimunono, (emam nyelomunito lu tooma losipan kitorunito LOPUKE ka angun eraakasi ngikokolak), ngulu sek kigirakinita Alomar natubokino na. Ngitunga ngulu NYEKIRITO AKUJ, ngulu ilocete ajokis ka Akujuyok kitarau ekibure aronon, engerito dang Ekapolon yok epei bon Ekapolon Yesu Kristo. "Eraakasi lu ngakemera nguna a ngasubanakus a nguna ka aminanar, emorete KAAPEI ka iyese tomam nyekuriaka..."

Emam nyepedor apegar aloreet a ngakigiret anu ebe ilogilogakina ekanisa ngolo Iyookino ka ngolo ka aliokonu, ikwanginapei kolong kedupakinere iwapei nai togelegelaaka ngikinyom.

Tokona, atami ayong atemar eyiai ibore ice ngini ebeit iyese toyenete. Ngikanisae ngulu kanikarei ngulu igirakinit Yokana lu eyiakasi Esia ngina cici ka eraakasi daadang ngikanisae a Ngibukui. Emam nyeyiai inges erwor neni a ekanisa ngolo alo Yerusalem ngolo arai neni lala kec Ngiyudayan ka toyiakasi dang acepaki Ngibukui ngidikidio tooma kec. Nganyameta a ngikanisai erai Akuj itiyaanar kaapei ka Ngibukui, toyiai enyarit Ateran ngina Bukuit neni keng. Ngun ikes eyieunito "nganyameta a ekanisa" ka "Akilelebikin ngina a Ngibukui" erai ipei ka ibore ngini ikwaan. Ngiticisio 13:44-48,

"Esabit ngolo atupakini toapikinite ere daadang atukonokin iwapei akiirar Akirot ka Akuj. Nai ngolopite aanyuwariata Ngiyudayan ngasepico, kilelebung ikes eding, ido topega ngakiro nguna erworo Paulo ka kiyanyanaros.

Kirworo Paulo ka Baranaba ka atitinyu, temasi ebe, ajoikinit mono kirworo Akirot ka Akuj neni kus, nai a nguna imasaritotor iyese inges aneni kus, ido itubokina dang ebe, nyitemokino iyese akiyar ngina emam nyedaun, ikibobongiyori isua neni a Ngibukui.

Anerai ikicikakinit isua Ekapolon ebe, ekewaaki ayong iyong araun akica ngina a Ngibukui ejokinit iyong araun akiteyiar akitodol awasia ka akwap. Ani iirarete Ngibukui nu, tolakarsi, kitopolosi Akirot ka Akuj; ka ngikalalak ngulu aponi totiakakinae akiyar ngina a ngikaru ka ngikaru apotu kiyiut."

Ngiromayon 11:1-8,

"Aso engita ayong atemar kebu mono Akuj tonger ngiketunga? Mam jik! Anerai ayong dang arai eka Israel, ngolo a ngiletok a Iburaim, ngolo ka ateker a Benjamin.

Abu Akuj nyenger ngitunga keng ngulu keyeni kolong sek. Kori nyiyenete iyese nguna ebala Akigiret anguna ke Eliya? Ikwapei emaimaia inges Akuj anguna a ngulu a Israel ebe,

Ekapolon, aara ikes ngikonikaduarak, aketanasi ikes ngakiriketa kon, ido akaesikin ayong bon, ka iwarito ikes akiyar kang. Nai nyo ebala abongokinet ka Akuj neni keng? adau ayong aesikin anguna kang ngabungei ngakanikarei, ngulu nyekukonokina neni a Baal.

Ikwanginapei kwangin tar tokona dang eyia ngulu idongito ikwapei eyiakar aseong ngina ka ajokis. Nai ani kerai anguna ka ajokis, nyera nabo anguna a ngiticisio; kerai nyikoni nen; nyera ajokis nabo ajokis.

Nyo nai? Nguna iwarit Israel mam nyeriamuna; nai ariamut ngulu seuna, ka nguluce aponi kitumudukanai

(ikwanginapei igiritere ebe, abu Akuj inaki ikes ekuwam ngolo a ngajo, ngakonyen nguna nyeanyunete, ngaki dang nguna nyepupete,) tari akuwar napeina."

Ngirromayon 11:25-29,

"Ngikaitotoi, acamit ayong iyees toyenut ngunaimunono nu, ikotere kimiekis araut ngulu iosok anakonyen kus make; ebe adoiki agogongu ewae epei ngolo a Israel akitodol ngina ebunio emwae ngolo edolit ngolo a ngibukui.

Tosodi kiteyiarae Israel daadang: ikwapei igiritere ebe, elomuni ekaiunan a lo Sion, elemari amamu akerit Akuj a neni a Yakobo:

ngolopite alemaria ayong ngasecisia kec.

Ikwanginapei eyiakar Eemut ngolo ajokan, erai ikes ngimoe a nguna kus: nai ikwanginapei eyiakar aseunet ka Akuj, erai ikes ngulu minan a nguna atapapaa.

Anerai ngainanakineta ka anyaritoi ka Akuj nyibelesinio."

Ayiakatar ngikanisae ngulu ayiaksi Asia ngolo cici ngipitesio kiding kec, alorwa a ngulu ngorok a ngul, ngulu apotu toraut ngaraito nguna ekokito nguna a nganyameta anguna aponito alongaren. Ngulu sek arai ngikinyom ca pas ngulu arupunete alokau aina apotu toraut ibore ngini abu todol napaki ngina akokioto todolete dang nalemio kec, ikwa ngina abunio Yesu tema,

"Erai kitiyakinete ikes nu lokitoe ngolo aliban, nyanu nai nguna itiyiakino neni a ekitoe a ngolo aonon?" Luka 23:31.

EEMUT NENI KA ANYAMET A EKANISA A EPESO

Apukokino 2:1-7

Kigir neni ke emalaika a ngolo ka atukot a Ngikiristo alo Epeso atemar; erai ngakiro nu nguna eponito aneni a ngolo edakit ngikacer ngikanikarei anakan keng a ngina a loteten, ka ngolo elosi alokiding ngawoeta a ngitaae ngakanikarei nguna itiyiaunitae a egolit;

Ayeni ayong nguna idau iyong akitiyia, ayeni ayong epite ngolo imukekinitor iyong etic ka epite ngolo ititinyikinitor iyong, ayeni ayong atemar nyicamakini iyong ngikaronok, idau iyong akirot ngulu ebasi ikirai ngikiakia, nai nyera, iriamu ikes erai ngikaliokonok:

Ititinyikinit iyong iriamu iyong ngican anguna kang ka nyeupa iyong.

Nai eketoroniarit ayong iyong a ngakiro a nu; iesik iyong amina kon ngina paaran sek ikiminar iyong ayong,

Totamatama neni etia aronis ngina ka akibusokin kon! Tokii kisiaki akitiyia ngiticisio ngulu sek itiyiae iyong ekingaren; ani pa kiki iyong abuni ayong neni kon alemar awoet kon ngina ke etaa anenisek eyiai.

Nai erai nu nguna ikitojokito iyong; ingerit iyong ngiticisio a ngitunga a ngulu enyaritae Nginikolaitan, ngiticisio ngulu angerit ayong dang.

Inges ngini eyia ngaki kiira nguna irworo Ekuwuam lokanisae; inges ngini ilouni, ainakini apedor ngina kimujet arait ngina ke ekitoe a ngolo ka akiyiar a ngolo eyiai loparadiso ka Akuj.

EKIAKITONO

Ekiakitono (emalaika) lokanisa ngolo a Epeso arai ekiakia Paulo. Pa apedoro apegar arakau keng ekiakitono ngolo ka anyamet a ngina esiaunan. Tar erai keponitae inakinae Petero apedor ngina ngakinet ngikekia lobukui, ainakinitae Paulo araut ekiakia ka ekadwaran kec. Arai inges ekiakitono ngolo arai ekadwaran neni a Ngibukui. Abu apis keng ngina ka akidwar ngin, kiteriamu inges akileleba ngina ka Akirot anguna a Ngibukui. Kitopolosi inges ikwa ekiakia ngolo erai ekiakitono. Apotu ngikiakia ngulu dang ngulu ayiakasi Yerusalem tocamut ngun.

Ngigalatian 1:12-19,

"Anerai pa ejauni ayong anitunganan, kerai dang pa eketatamio ayong, nai anguna ka apukokino a Yesu Kristo.

Anerai iirarito sek iyees ekapite alotoma edin a Ngiyudayan, ikwapei emanitor ayong ekanisa ka Akuj noi ido atomunaa.

Abu eyiatakin a lodin a Ngiyudayian akilo ngikesan kang ngulu alalak alokiding ateker kang, okokite noi ngipitesio ata papaa kang.

Nai ngolopite alakaror Akuj, ngina akatiakuni ayong a nakook a toto kang, ido okonyarau ayong a nguna ka ajokis keng,

apukokin ayong lokoku keng, ikotere alimonokini inges neni eyiakasi ngibukui, ikipotu nyikituko ka idiotunganan,

kerai dang nyalot Yerusalem neni a ngulu arai ngikiakia, a ngulu akageikinete ayong; nai abu olot Arabia, nabo obongo Damasko.

Tosodi ekau a ngikaru a ngiuni, abu olot Yerusalem akipeyonon Kepa, eboyoto ka inges ngirwa ngitomon ka ngikan,

nai abu nyaanyu ngikiakia nguluce, mati Yakobo lokaato a Ekapolon.

Ngigalatian 2:2,

"Abu olot a nguna ka apukokino ewuaaki kingaren kec Eemut ngolo ajokan ngolo alimonokinit ayong neni a ngibukui, nai ka akimunono alongaren kec a ngulu arwok, ikotere nyesub akeri kori kakeri ikongin."

Ngigalatian 2:6-9,

"Nai ikes ngulu ayenen araun idiobore, (nginibore ca kerai ikes, nyamisit ayong; nyitodiunit Akuj atiakatiaka toma lotunga), ikes abala ayong, ngulu ayenen emam ibore apotu kiyiatakis neni kang,

nai ngolopite aanyuariata ikes atemar ekejokokinitoi ayong Eemut ngolo ajokan neni a ngulu nyekepita, ikwapei Petero dang neni a ngulu ekepita

(naarai inges ngolo etiyiakini neni a Petero araun ekiakia neni a ngulu ekepita, inges etiyiakini neni kang dang araun ekiakia a Ngibukui:)

Yakobo, Kepa ka Yokana, ngulu asubito ngicode, ngolopite ayenuniata ajokis ngina akainakinitae ayong, ikiinakis ikes ayong ka Baranaba akan ngina a loteten ngina ka akimorikina, osodete isua oloto neni a Ngibukui, ka ikes neni a ngulu ekepita."

Ngiromayon 11:13,

"Nai erworo ayong neni kus a ngulu irakasi ngibukui, ikwanginapei araakar ayong ekiakia ngolo a Ngibukui, etopolorit ayong akainanakin."

Abu Paulo kisiaki ekanisa ngolo a Epeso alokiding ngikaru apeimiat. Ikingarakini iwon nen ariamun apaki ngina kegeunia anyamet ngina a ekanisa a ngolo a Epeso; ekaru 53 A.D.

Abu epite ngolo ka akijaanakin keng kitemoki epite ngolo abeitor ngikiakitono ngulu aponito alokau kiwapakis, ka dang kitemoki epitene ngolo elosio ekejaanakinan ka Akuj ngolo a kire, tar pa kepedorit inges adolokin naoyau ngina ka akidwar ikwa ngina etiyiator Paulo. Arai akijaanakin a Paulo ngina ayiakatar ngipitesio ngiuni ido ayiakasi ikowa ta:

Ngina esiaunan, arai Paulo ngolo eyookino kire Nakiro. Mam nyeriwo inges Anakirota ata bo kikote ngakiro ai. Ngigalatian 1:8-9,

"Nai kerai isua kori ekipie ngolo edokuni anadis, ikilimonokini iyeg Eemut ece ngolo egelaana, aneni a ngolo ikilimonokinit isua iyeg, torau inges elamam.

Ikwangiapei ikitemaritor ekingaren, abala ayong nabo ebe, ani ikilimoki iyeg idiotunganan Eemut ngolo ajokan ngolo egelaana, aneni a ngolo iriamunito iyeg, torau inges elamam."

Ngigalatian 2:11,14,

"Ngolopite abunio Kepa Antiokia abu ayong opegak inges naarai elounito ngakiro inges ani eringa nyepona ngice aneni a Yakobo, emujete inges kapei ka Ngibukui,

nai ngolopite aponiata ikes, abu inges totiakar tokerite ikes ngulu akepita kijulakinos nguluce a Ngiyudayian kapei ka inges tar Baranaba dang aponi kiriarae alotoma akijulakin kec. Nai ngolopite aanyunia ayong ikes pa elosete etenito alotoma akiyokino ngina a Eemut a ngolo ajokan, abu ayong otema neni a Kepa a lokingaren kec daadang ebe, ani iyong ngolo irai Eyudayat, kitupit ngipitesio a ngibukui, ido nyitupit ngulu a Ngiyudayian, kanukiro itingakinitor iyong Ngibukui atupit ngipitesio a Ngiyudayian."

Ngikorinto 14:36-37,

"Alomuni Akirot ka Akuj aneni kus a? Kori ikidolok iyes make?"

Ani ketami itunganan atemar arai inges ekadwaran kori ngini a Ekuwuam, ejoikinit inges ayenun ngakiro nguna ekegirakinit ayong iyes, ebe erai ikes akiciket a Ekapolon."

Toanyu iyong atemar pa arai Paulo itunganan ngini alosi alopote a Edin, nai arai inges etunganan ngolo arikit Ekuwuam, ikwa ngina kolong abunio Akuj torotoki alotooma Musa anguna ka arikor Ngisirael alotooma Misiri. Mere ekansil ngolo a Yerusalem eakit Paulo, kori mam pa ayiakatar ikes apedor adio ngina epukatotor inges. Akuj ido Akuj bon, Inges etiyiai akiyiakiario ka arikio. Pa arai Paulo ngolo a ngitunga, nai ngolo ka Akuj. Ngigalatian 1:1,

Paulo ekiyakia (meere aneni a ngitunga, keraidang anguna a itunganan, nai anguna aYesu Kristo, ka Akuj Papa ngolo eteyiaruni Inges alokatwak)"

Ngigalatian 2:3-5,

"Nai tar Tito ngolo ayiai kapei ka ayong, ngolo arai Eyonanit aponi kitingakinae akepio:

nabo anguna a ngikaitotoi a ngulu aliokok, a ngulu etolomunio ka akimunono, ngulu alomunete ka akimunono aripirip alacakina yok ngina eyiai iwon alotooma Kristo Yesu, ebe tosodete ikes ikiwakis iwon tooma napitonut,

ngulu ikipotu isua nyikitereun tar epei saa dang, tosodi akiyookino ngina a Eemut a ngolo ajokan torubaki kaapei ka iyes.

Ngina a ngarei arai akijaanakin keng ngina alosi alotooma apedor ngina a Ekuwuam, ka dang kidodiarite apedor ngina ka Akirot a ngina erworoe ka ngina egiritae. 1 Ngikorinto 2:1-5,

"Ngikaitotoi ngolopite abunio ayong neni kus, pa abunit anakibuses a ngina a erwor kori aosou, alimonokin neni kus akiteyenunet ka Akuj.

Anerai etogogongit ayong akimiekin ayenun akirot adio alokiding kus, mati Yesu Kristo ngolo aponi kibubukinoi, ayiai ayong kaapei ka iyes anapalago ka anakurianu ka amaran a ngina apolon.

Anakirot kang ka analimonokin kang pa arai ngakiro nguna ka aosou nguna kicocoet nai erai anguna ka akitodiun Ekuwuam ka apedor.

Ikotere akiyiun kus nyeyiakaun naosou a ngitunga nai napedor ka Akuj."

Ngiticisio 14:8-10,

"Kiboyee etunganan epei ngolo alo Lusitura, topalag ngakejen keng ekangwalan ameun anakook a toto keng, ngolo pa alosi jik.

Kiira ngol Paulo irworo abu Paulo kiteki inges ani keanyu atemar eyiai inges akiyiun akitangaleunio tema a etoil a ngolo apolon towuo a ngakejen kon tokulepun inges ido torotoki."

Ngiticisio 20:9-12,

"Kiboyee esorokit epei alodirisa ekekiro Eutuko kilurunito ngajo noi ngolopite alimonokinia Paulo ekaoyian anguna elurunitotor ngajo keng kimasun inges anagule a ngina kiuniet, tosodi todakunai etwanit.

Todoka Paulo kwap neni keng torwakin neni keng totunakin tema ebe, nyikuriakiata anera eyiai akiyar keng tooma keng.

Ani kedau inges adokar kidiama, ido kedau akibil amukati tonyama ka kirworo ka ikes akaoyian akitodol akiwalar akwap tonyou inges. Yaut ikes esorokit eyiari ido tolakaros noi."

Ngiticisio 28:7-9,

"Alodiye akibois ngin ayiakasi ngamanat nguna a Ekapolon a eculat a ngakipi ekekiro Pabulio, ikitolomu inges isua ikitarau inges isua ngipeyok ngirwa ngiuni ka arimanut.

Toperi papa a Pabulio todiaka elekes ka lookot dang toloma Paulo neni keng kilip ido kidokok ngakekan kidiama keng tongaleu inges.

Ngolopite etiyiakinere nugu, nguluce dang ngulu ayiakasi ngidekesio aloculat a ngakipi potu kitangaleunoi.

Ngikorinto 12:12,

"Kire ngakitaanyunet nguna a ekiakia aponi kitiyiae alokingaren kus alotoma atitinyikinit daadang a nguna a ngakitaanyunet ka ngaumonokineta ka nguna ka apedor."

Ngina a ngauni, ayiakatar inges ngaraito nguna elereete nguna a etic a ngolo abu Akuj inaki inges.

Ngikorinto 12:11,

"Abanganiar ayong ikitingakis iyes ayong, anera i kejoikinit iyes akiturit ayong anera i emam ibore aditea ayong akilo ngikiakia ngulu apolok ata pa karai ayong idiobore ."

Ngikorinto 9:2,

"Ani pa karai ayong ekiakia aneni a ngice nai aneni kus arai ayong ekiakia, anera i irakasi iyes akipucet ngina ka akiyakio kang alotoma Ekapolon."

Ngikorinto 11:2,

"Anerai alilit ayong anguna kus elilitor Akuj anera i akacerokinit ayong iyes ekile epei tosodi okoya iyes ikwa apese ngina asegan ngina emam ekile neni a Kristo."

Arai Paulo eborosit ngolo esitiyiao anguna ka ayiaun ngasepico a ngamesekin a Ngibukui; abu inges kitan ikes, ido kidarite ikes, akitodol ngina etolomuniata ikes ngaraito nguna ajokak ka dang torai ngulu etemokino akisiriam Ekapolon ikwa ekiner epei alotooma ateran ngina Bukuit.

Alotooma apaki ngina ainere inges apukokinio, alopite a ngolo sek a etal, asir Paulo atwana; nai ayiai Yokana itiyiae anapaki keng jik ikwa ngina etiyiator Paulo anapaki a ngina ka akijaanakin keng. Akitu a Paulo, mam nyeninari akiyookino ngina ka atemar inges erai ekiakitono ngolo ka anyamet a ekanisa a ngolo a Epeso naarai ekiakitono ngolo a nginanyamet a daadang, pa emitakinetae apaki ngina etakanunia kori ngina elosio inges, inges erikokini anyamet ngin neni ka Akuj alopite a ngolo ka akijaanakin ka Akirot. Arai Paulo ekabila a etunganan a ngol.

ETAUN NGOLO A EPESO

Arai etaun ngolo a Epeso epei alokiding ngitaunio ngiuni ngulu apolok alo Asia. Anaitai jui-jui anyarit inges etaun ngolo a ngiuni ngolo ka akiyiun a Ngikiristo, toyiai Yerusalem ingarenikinit, ka totupaki Antiok ngolo arai ngolo a ngiarei. Arai inges etaun ngolo abarit noi. Torai apukan ngina ayiai nen ngina a Ngiromayon, ido torai angajep Ngagirik. Ebas ngika ngiemuto a ngulu ngorok ebe, aponi Yokana, Maria, Petero, Anderia ka Pilipo daadang tonukae lotaun ngolo ebusan lo. Paulo ngolo abu kisiaki akiyiun ngina iyokino alotaun alo, abu torik ekanisa lo neni ebai ngikaru ngiuni; nai ngina emamukar inges alosipan ayiai inges eroparit, ilipanakini, ka totamunite ikes. Timoteo nai abu torau ebicop keng ngolo engarenon. 1Timoteo 1:1-3,

"Paulo ekiakia a Yesu Kristo ikwa nginapei eyiakar akiciket ka Akuj eketeyeyiaran, ka Kristo Yesu atametait yok. Neni eyiai Timoteo ngolo erai lokoku kang ngolo a kire alotoma akiyiun: ajokis, akitim, ka aiyorit, nguna epote aneni ka Akuj papa ka Kristo Yesu Ekapolon yok. Ikwapei akalimokinitor ayong iyong akidong Epeso, ngolopite alosio ayong Makedonia, ikotere tolimoki ngitunga ngice kimiekis akitatam, akitatam ace ngina egelaana."

Ekiro ngolo ebokoi Epeso ngol eyiakatar apolou ngina ecunakinit ngiboro ngice, "ngolo elosikinitoi" ka "ngolo ilajaara." Akielario ngina ka anyamet a angina abu togeu alotoma akileleba ngina a Ekuwuam. "Akidules ngina ka Akuj" neni alosikinitotor ikes anyaritoi ngina ka Akuj ngina a lokidiana, apotu togeut ainakin apaki natametait ngina pa acoitono. Ido abu amwanis ngina cici ngina ka atupit Yesu Kristo togeu akitodiar ikwa abaati ngina aronon ngina alotoma nganyameta nguna aponito alokau abu torau amotoka ngina enyaritae ebe ekanisa ngolo ebuni atiyiaar naronis ngina ka "akidules a Satan." Asir inges kilajaar ido toyiai nai etiyiaara. Aberakin anyamet na ebusokin. Asir inges aesiki amina keng ngina a ekingaren. Ikinyomit ngini cici ngini aponi kiraakinae ananyamet a Epeso ebuni apolore akolongit adio araun Ekuwuam ngolo ka adiakar akitodol ngina eponiata ngikieny ngulu eporete alokidiana akiboi anaten keng. Atakani ikinyomit ngin erai ibore ngini pa arono alotoma etame ngolo a itunganan kori neni a Eva a ngina kitete angin (ekanisa ngolo kitete) ikotere nabo epedori Satan amodikin inges. Abu anyamet ngina a Epeso toriamu apaki ngina ajokan aneni ka Akuj, ido abu kilounite alotoma apaki adio, ido ekau kilajaar. Ido alotoma apaki ngina pa atenitotor ikes ngin, abu Satan kiraaki ekinyomit ngolo ka akiranyunio cut.

Edin ngolopei ngol ngolo alo Epeso isikwanit noi ka adolit ekanisa ngolo ka anyamet ngina a ekanisa angolo a ekingaren ka isibakit arucoret ngaren ngina ka etic ngolo anganyameta anguna eponito. Alotooma nguna esiaunak, eyekalu ngolo ebusan ngolo a Diana, ngolo abu yaa ngikaru ngulu alalak edukio, ido alotooma akai ngin ayiai aputo ngina pa eleere ejok, ngina a Diana ngina pa apedorit itunganan ayenun. Pa ekwaan inges jik anen ka ngaputosia keng ngunce nguna asipokinitae loyekalui nguluce ngulu amaikinitae inges. Arai inges anen etorube ngolo ka aberu a ngina pa atakani eyiakae keng

ejok ngina abu toloma tooma nakitoe ngina sek kiceunitere inges. Ido ngakan keng ngarei ngun daadang etiyiaunitae a ngasuwa. Kingolik iyong epite ngolo itetemunitor nen Ekuwuam ngolo a etidingan Kristo ngolo aponi tolacakinae alotooma anyamet ngina esiaunan. Inges nai ngol ngolo ayiai elacakinitae alokiding ngitunga, ka dang tongopite ekabilane keng ikotere ituumokini ngitunga. Torai bo etodiarito ngakan keng nguna a ngasuwa ngun alosikinet keng ngina ka akiranyun etic ka Akuj ikwapei ayiakar inges icodunit. Ido amam ngini atamakinit aanyun inges kori nguna etiyiae inges. Nai alotoma apei kolongit epote ikes ayenun, ngina arauniata ngakan keng nguna a ngasuwa ngun "akitatam," ido abu akitatam keng torau ekisil ngolo ka apukan.

Ngakinapeta nguna ka akijaanakin angina alo yekalu erai ikes dang nguna epukunito nooi. Ayiakasi, nguna engarenok ayiakasi ngisacardoti ngulu arai ngikolupan. Esacardotiane ngolo pa auri lo awoikinit akolupo a ngitunga a ngulu epote agelar Anakirot, anerai ngitunga ngulu ebase ebe ikiyeni ikes Akuj ido tomam Akirot erai ngulu ekolupaka alotooma nakiyar ikwa ekolopanut dang ngolo nyeuri. Ngina a ngaarei ayiakatar eyekalu ngol alotooma keng asacaradoti ngina beru ngina etiyiae ngakirosia nguna ka akilip alotooma eyekalu. Abu nen kitodia ngina a ngusuban ka ekabilane ngol, ngिताlesio ka ngiticisio, epote akikamar etic ngolo sek a Ekuwuam a ngolo Akuangan ido topalikinete ngiticisio ngulu a Ekuwuam akileleba loyekalu ka Akuj. Ayiai kidiama kec daadang esacardoti ngolo apolon, ekile ngolo ayiakatar apedor ngina ka apukan ka kitopolorito ngitunga, kitodiarite ibore ngini asir kegeu etic, tar bo erai pa kitodiara inges ejok noi dang abu ekanisa atipei toloma narikio ngina a itunganan, tooma lopulan a itunganan ka nguna ikatakinit itunganan daadang ido nguna ka atemar, "Irworo Ekuwuam ngolo Akuangan ikowana ta" pa apotu torubasi erai ibore ngini eyiari kire. Ido alokwap kec daadang ayiakasi ngipitoy ngulu a eyekalu, ngulu amamukatar apedor adio mati akipup ngadoketa a ngikarikok a ngulu ka akilip a ngin. Kerai nyo apolou a ngakiro a nu, nai abeit bu apaaran ngina eponiata ngikarikok ngulu asiporo lu, alopote angolo ka apukan, ka akingarakinet ngina ka apukan, ido ka epite a ngolo ka akilunyokin Akirot ka Ekuwuam a nguna a ngakitatameta a ngitunga, ka arikio ngina a itunganan, akitipitooon ngikelipak ido kilajaara ngikarikok a ebari a ngolo eriamunito ikes alorot a ngolo aronon ido tolelianete anasilio kec a ngin, ka ngitunga ngulu abeit kijaanakinae ikwapei iitanitor Akuj, apotu ngul toraut ngiketiyiak .

YESU, KA EKIKITONO KENG KA NGIKANISAI

Apukokino, 2:1,

"Ngakiro nu irworo ngolo etingit ngikacer ngikanikarei anakan keng a ngina a loteten, ngolo elosenene a lokiding ngicoge ngulu a esabu ngikanikarei ngulu a ngिताae."

Logo inges ngolo abookoi ebe erai, "Yesu lopeilo inges IROTARIT arakau Ekapolon ka Kristo." Inges ngol, epei bon ka ngolo erai Ekapolon Akuj ngina ka apedor a daadang, emam nabo Akuj ace adepar inges. Inges ngol, ekalakunan ("erai akiteyiaro ngina a Ekapolon," Yona 2:9) elosi inges alokiding ngikanisae alotooma nganyameta daadang. Erubakinit Inges ikoni neni kolong ekoni alotooma anyamet ngina engarenon tar alotooma nganyameta daadang. Aneni a ekanupan a daadang erai Inges Yesu Kristo ngolo ikoni nenipei nen bien, nakuwuarina, ka ngikaru daadang. Ibore ngini abu Inges kitiyia arwait apei itiyiae Inges ngun tar tokona dang ka ebuni arubakin itiyiae ngun.

Tokona ianyuni iyong atemar eyiai Yesu elosi bon alokiding ngikanisae keng. Mam ice ngini erukito ka Inges. Emam Tar dang nyeyiakaun, naarai Inges bon abu kitiyiau alakuno ngina a ekanisa, ka kedau agielun inges a ngaokot Keng aso erai Inges ngolokeng. Erai Inges Ekapolon keng ka ngolo Epolokinit inges. Einakinit ekanisa Inges akibuses daadang ka akibuses ngin emam nyemorete Inges ka idio. Emam tar iPapa edio kaapei ka Inges. Emam tar episkoopi edio ngolo apolon ngolo emorete ka Inges, Mariya toto ngina ka akuwuan keng a ngina ka akwap, emam kaapei ka Inges. Nyirworo Inges ido tobobong neni Apapa, naarai erai Inges pei erai Papa. Emam nyebobongi Inges neni a Ekuwuam a ngolo Akuangan alimokin Inges nguna kitiyia, naarai erai Inges erai Akuj, Ekuwuam ngolo eyiari ngikaru ka ngikaru, ido erai akiyiar keng elele ka itedukai dang a lokanisa inakinite inges akiyiar, arai tomam Inges kemamu akiyiar. Erai akiteyiaro ngina a Ekapolon.

Amam itunganan ngini arukito ka Inges ngina ecakacakaa Inges arienyantut ngina ka anyunyura a ngina ka akim angina adedengan. Pa arai ice, nai Inges aponi kinenekinoi Lomusalaba ido tojal ngaokot keng. Erai Inges ekageunan ka ekerikakanan ngolo ka akiteyiaro yok. Erai Inges Alupa ka Omega (ngolo esiaunan ka ngolo esidion) ngolo ka akiteyiaro yok. ikimalakinitae iwon neni keng mere neni a ice nabo. Nyikirai iwon ngulu a ekanisa. Ikirai iwon ngulu keng. Erai Akirot keng ngikisila. Ka akitatam ngina a ngitunga. Nyeyiakatar ngikisila ngulu yeuna ka ngikisila ngulu dang apedor adio aneni yok. Ee, erai Yesu BON elosi alokiding ngikanisae. Erai Akuj ka Inges ngina itiyiae alotooma aleliano keng a elope. Nyikimuriakis ngun. Iyiaatar iyey ayena apei neni ka Akuj ido eyiakatar Akuj ayena apei bon neni kus - inges Yesu, ka YESU BON.

Inges ngol ka ngikacer ngikanikaarei anakani keng. Ewoikinit akan ngina aloteten apedor ka apolou ngina ka Akuj. Ngikirukisio 44:3,

"Pa apotu ikes kikamasi akwap ngin ka atumi kec, kori pa abu akan kec toyiu ikes: nai

akonikan ngina aloteten, ka akonikan, ka akica ngina a ereet kon, anaarai ibu iyong totamu ikes."

Ido alotooma akan ngina a loteten ngina ka apedor eyiakasi ngikacer ngikanikarej, ngulu erai ikwapei eyiakar alotooma Apukokino 1:20, ngikiakitono ngulu a nganyameta a nguna kanikarej. Itoodi nai nen atemar apedor ka apolou ka Akuj etupakinit ngikiakitono keng alotoma nginanyamet. Elosete ikes kingaren alotooma akim ka apedor ngina a Ekuwuam a ngolo Akuangan ka Akirot. Erai ikes ngitopon anerai ikobunito ikes akica. Akica ngina ikobunito ikes ngin erai ngina keng. Emamukatar ikes akica ngina erai akec a ngikulepeki. Mam nyinokonakinete ikes ngakimian nguna erai nguna kec make, ebe ikotere elosio ngitunga anakica a ngina a ngikatienyitiyeny kec. Isaya 50:11. Erai akuwuar, anerai erai ngol esaa ngolo ecauniata ngitopon. Erai akuwuar ngina ka akirionut ka asecit, anerai (tar akwap daadang), asec daadang ido eyiakasi ikes erai ngulu imasara jik alotoma ajokis ngina ka Akuj. Ngiromayon 3:23.

Eyiakasi ngikiakitono ngulu kanikaarei lu ngulu akiteyenun Akuj lotunga. Inges ngini ijauni ikes, adau akijaun Inges ngolo eyiakuni ikes. Yokana 13:20. Irworosi ikes ka itiyiaete dang alotooma apedor keng. Ewoi Inges alokau kec ka apedor a daadang a ngina ka Akujuwanut, Matayo 28:18-20,

"Bu Yesu kirwor neni kec tema akainakin ayong apedor daadang anadis ka alokwap, asosi toloto kitarautu ngulu a ngibukui daadang ngikasiomak, kibatisata ikes a lokiro a papa, ka lokoku, ka Ekuwuam ngolo Akuangan.

Kitatama ikes akiric nguna daadang ekicikak ayong iyees. Toanyuwasi ayiai ayong ka iyees ngarwa daadang akitodol awasia ka akwap (angetakinet ngina anganyameta)."

Ikes nai ngul, ngulu ilelebakatar Ekuwuam ngolo Akuangan ka akiyiun, tonepete dang ka akim a ngina ka Akuj, ka totingito dang Akirot ngina ka akiyookino, ido ewoi Inges anen anguna ka akitogogong ikes. Totamakisi ngun, emam nyebet tar epei kanupan alotooma nginanyamet daadang ngolo ebeit kigworo alotau keng, "Okoe, kerai ca kolong atoyiai ayong ama nanyamet ngina esiaunan, ngina ageunere akiyakiyar ngikiakia." EMAM akiitanit akingoliyar kau. KINGOLIASI KIDIAMA! Toanyutu iyees Inges ngolo tokona elosi alokiding ngikanisae alotooma nganyameta daadang. Toanyutu Inges ngolo ikoni neni ekoni bien, nakuarina, ka ngikaru daadang; ngolo nyiloconokin alotoma eyiakaunitenekeng ka alorotin keng. Neni ecunakina ngiarei kori ngiuni a lokiro keng, eyiai inges kiding kec! Nyeyiai inges kiding kec ikwa eketen ngolo imwonikina, kori ikwa emalaika ngolo igirigiri; nai ewoi inges anen kitodiarite apolou keng - ekainakinan akiyiar ka ngolo ikiricit ka ekainakinan ngolo a ngiboro a daadang a ngulu ajokak lokanisa. Alleluia!

"Ngolo elosi a lokiding ngicoge a ngitaae a ngikanikaarei a ngulu ke esabu." Epite ngolo eraakatar ngakiro ngun nguna ka apolou ngina eripikinere alotooma akica ngina angakigire, nguna itoodiarito Inges ikwa "Kristo ngolo erai akiyiar yok." Anerai erai Kristo kire, erai akiyiar ngina a ekanisa. Emamukatar ekanisa akiyiar ace nabo. Ani emam Inges erauni ekanisa ekilipe ca pas ngolo a ngitunga, egurup, kori, acunanakin ngina a ngitunga ngina emam apolou. Ikwa epite ngolo itanapere aliel ngiboro ngulu ajokak nai torubakinete ca aliel erai aliel, aso ekanisa dang tar kejokak ngapurogramia keng kori akitaaritoi keng, kemam Kristo, erai inges dang aliel. Nai ani eyiai inges kiding keng, ido kitalakarite inges, erauni inges aumokinet ngina a daadang "Akuwuan keng, akileleba keng a ngolo ilelebi daadang." Ka alosaa dang a lopei a lo, eyiai Inges elosi alokiding nganyameta nguna ka awasia ngicoge ngulu a ngitaae ngulu a esabu. Epite ngolo ayiakar inges apaki ngina alosio alotoma anyamet ngina esiaunan inges epite ngolo tokonapei elosio inges a nanyamet a ngina ka awasia a na. Erai Yesu Kristo LOPEI NGOL, BIEN, ka NAKUWUARINA, ka NGIKARU DAADANG.

"Ngicoge ngikankaarei ngulu a ngitaae ngulu a esabu." Alotooma Awosit 25:31, ebalala ebe,

"kityia ke egolit bon awoet ngina ka etaa, kityiaui kidiama ka kwap awoet ngin ka egolit a ngolo ityekitae ejok noi. Kityiaki ngiboro lu nawoet ngina etapakina erai ibore ipei bon: ngitorubei a ngatur ngulu esibito ngikopoi, ngitorubei a ngakwii anguna igangito ngatur ka ngitorubei a ngatur a nguna ebusak noi."

Ekanisa ngolo akire ngolo a Yesu Kristo, ateran, isikwanitae ka egolit ngolo ASEGAN. Akiyookino keng erai akiyookino KENG. Ngikepitesio erai ngipitesio ngulu ka akibuses Keng. Eriamunio ngisamai keng alotooma Keng. Nguna erai Inges, ebeit inges torou. Nguna eyiakar inges ebeit inges kisilereu. Emam adyakaret alotooma keng. Erai inges ngina ka akibuses dadang kinga ka tooma Ameun anakisiakinet akitodol nasalunet erai inges etic ngolo a Ekapolon keng, ka ngiketisio dadang erai ngulu edolito. Erai kire alotooma keng inges eyiai ekimar dadang ngolo ecunakinitai ka ilereo aosou ngina ngina emam nyedaun ka alosikinet ka Akuj. Ikokini ipei ipimi ngun ai? Ikokini ipei emisiuni ngun ai? Tar pa kekepedoritai iwon etic ngun, ecamunio iwon kan ngun ka akiyiun, anerai adau Akuj alimun ngun.

Nai meere ngicoge ngulu a ngitaae ngulu ke esabu bon, erai ngolo a egolit angolo erukitai. Ngakan nguna eyenikinito etic ngolo a egolit, alopote angolo sek eyiakar epikica ngolo pus ngolo ilotunitai ngolo arai Ekuwuam ainakini. Adepar Ekapolon ka Emalim keng, Yesu Kristo, eyiakauna mono ngitunga ngulu

idicitere noi ka kitesegunai ikwa ikwa ateran ngina a Yesu Kristo-a? Kire jik eyiai inges itodolikinit ngakيسانeta nguna abu Kristo ksidong kau. Erai inges ngina edemaritai ngiboro keng. Eyiai akekiyar nakatin. Anerai imarakinitae inges ikwa ngamesekin nguna ngolan. Eario inges apaaran daadang. Eriamunit inges ngican noi, nai mam nyinyanganari inges ngun daadang, kori nyiteriamunit inges ngulu ngican. Erai ateran ngina a Kristo ngina minat ngina itemokino kire Loemut. Ikwapei eraakar egolit ibore ngini epedori akinyilinyilio edit, ido amaratoit ebwanga apaki ngina icakicakere, ido egolit ngolo ka Akuj logo ebuni akidang ngakيسانeta anguna a Ekapolon, meere ngina etiditeun, kori nyebila, ka nyemunyara, nai ityiaunitae inges ikwa ibore ngini ka akibuses ka alakara alotooma ngakikatanakineta nguna ka akiyar na.

ITURIT KRISTO NGULU KENG

Apukokino 2:2-3,

"Ayeni ayong ngikoniticio, ka akonikيسانitoi, ka atitinyikinit, ido ikwapei nyipedoritor iyong akidang ngitunga ngulu aronok, ido ibu kitem ngul ngulu enyarasi make ngikiakia, ikwabo nyerakasi, ibu toriamu ebe erai ngikaliokok;

Ititinyikinit ka idangit a nguna ka ekakiro, kerai dang nyeupa."

Epite ngolo ibusia akiturio ka alimokinet ngina ke Ekalakunan neni a ngidwe keng. Irworo Inges ekimar ngolo ileleba ngolo a eyiakae kec ngolo a ekuwuam ka ngipitesio. Eyeni Inges atemar eyiai ca apalago kiding kec, nai tokona emam mono Inges nyikaloikinit anguna a ngun. Nyikoni mono nen nguna ikote nguna a Ekapolon a? Eyeni inges epite ngolo kisimukekinet iwon alotooma ngakiro nguna iyookino Ka epite ngolo kiretakinat iwon alotooma ngakiro nguna aronok. Ikipedori iwon daadang ariamun akitatamio ngina ajokan a ne ngina riket ekanisa ka ngikalia yok. Ka nguna ejokak ikes nu ebe, ikipedori iwon daadang ariamun akitatamet ngina ebala ebe eyiai Akuj itiyandar iwon daadang a ngipepei jik alopite alo. Nyikikadaki iyong, ekakwang ka Akuj, anera meere Akuj ngolo nyejok ido ngolo imuriakinete ngiticio kus ngulu ka amina. Ibore daadang ngini ikitiyiae iwon, tar ainakin ngakipi nguna lilim neni a idiotunganan, eyiakatar abongokinet ka arerengu aneni ke Ekapolon.

"Ayeni ayong ngikoniticio, ka akonikيسانitoi, ka atitinyikinit." Ikwapei elosio Inges alokiding ekanisa Keng, eyeni Inges akيسانitoi ngina a ngitunga Keng, ido erai Inges ngolo ikitamunit iwon. Ikwa ngina kolong alotooma apitoonut ngina kolong a Misiri ngina abunio Inges kiiraria akigworo kec, Inges ngolo nyiloconokin ngolo eroko epupi akigworo a ngulu isicanitae ikwapei eyiakar Inges elosi alokiding kec. Akiro ngina ebookoi ebe akitaritoin gin, itodiunit aridakinio. Emam ngitunga ka ngitiyaete anguna Keng bon alotooma akitaritoin ngina ka amina, nai isicanio anguna Keng kaapei ka alakara. Erai ikes ngulu etitinyi alotooma ariongit ayokot. Abu anyamet ngina esiaanun na toriamu akisicanio ngina apolon noi. Ayiai inges etic ka agogongu alimonokin eemut ka akitolomun akiyookino. Arai akecenyarao ngina alokidiana alotooma akiyar arai akijaanakin Akuj, ido apotu ikes kitwaniasi ka totitinyikis ido kiwaakis daadang neni keng a ngolo adau akiikin eropit ngolo ruba anakuj anguna a ngiboro a ngulu apotu ikes tojala anakwap a nguna keng.

Atami ayong atemar esalakisi mono ne ido atotinga akirot ngina ebala ebe ngitunga ka Akuj jwijwi isicanio ka isicanitae dang. Iyene yeyes atemar Ageun erai ekitaabo ngolo a ngageununueta, ido ibore daadang ngini iriamuni iyong isiakina aina ebuni arubar jik alotooma Apukokinio ido emam jik nyilocokin. Anen ikiriamuni iwon atemar abu Kaino kiman ka toar Abele naarai etalakarit ngol Akuj. Ka ikingolikini iwon nabo ece pikica ngolo edolit alotooma lokoku ngolo ka Abram ngolo ka akuwuan, Ismail, ngolo abu kitisa ka kitiji lokoku ngolo ka akikonget, Isako. Ka ayiai nabo Esau, ngolo abu kitidingite Yakobo ido kearit inges dang, arai nyedokunit Akuj. Alotoma Akitutuket ngina Kitete ikiriamuni iwon Yuda elukini Yesu, eringa ngakinapeta a edin angolo angikaru amiat angulu esiaunak ikatakinito amunyar ngikanupak ngulu esiaunak. Apotu ngidwe ngulu ka akwap ngulu epukat satan, kitidinga ngidwe ka Akuj ngulu epukat Ekuwuam.

Nyemitakinetae epite daadang ngolo ejokia ekanupan anakonyen a ngitunga, ka epite dang ngolo eminar inges itunganan, tomam nyitiyiae nguna aronok mati nguna ajokak, kimiek inges tolimo nai Kristo ikwa ekalakunan keng ido kiteyenia etic ngolo a ngainanakineta a Ekuwuam a ngolo Akuangan, alotooma ngangajepa, akidwar, akitangale ka ngaumonokineta, ido eponio atubokin inges. Eremokino ekuwuam ngolo ka akwap ana Ekuwuam ka Akuj, ka anguna nyepedoritor inges akiloun Ekuwuam ngolo ke Ekapolon, ikatakini inges akiar iborosit ngini iboyoo Ekuwuam ngolo ka akiyookino.

Akimanio ka ngakikatanakineta erai nguna eyiakasi sek, erai atyaket ngina anakiyar ke kristoit a daadang. Eyiai ibore ipei bon ngini ipedori iyong etic anguna kec. Kipotok ikec daadang neni ka Akuj, nyituboki, kimieki ngiticio kec ngul ka etube dang ngolo ka awasia aneni keng.

"nyipedorit iyong akidangidang ikes ngulu aronok: ka ibu iyong kitem ikes ngulu enyarasi make ngikiakia, ido nyera, ido iriamu ikes erai ngikaliokok." Anupito ngitunga ngulu a Epeso lu atemar ebeit ngitunga ka Akuj torai ngulu akwangak. Ikwapei eyiakar alotooma engaet lo, apotu ikes tolosikis akidarit

akuwuan nyetapakin ngakinyalet nguna ka akisec. Alotooma nguna ata paapa ageunosi. Asir asecit alomu tooma lokanisa. Nai arimarito ikes ngakiro nguna erworo Paulo ngina abaakar ikes togolosi ngulu aronok alokiding kus. Arai ikes ngitunga ngulu atiakuna. Asir ikes alomut alotooma akwap, ido kwana pa acamakinito nabo ikes akwap elomuni tooma kec. Pa apedorito ikes akitere asecit alokanisa. Pa arai akwangis idiobore ca ngini arai erwor kituk, kori ediopite ngolo kianet; arai erot ngolo ka akiyiar.

"Itemo iyes ikes ngulu enyarasi make ngikiakia, ido nyera, nai iriamu iyong ikes erai ngikaliokok." Eakang erai ngin alimunet ngina egogong noi. "Item iyong ikes ngulu enyarasi make ngikiakia." Nyeroko mono nguna a? Anipedor eyiakatar ngitunga akikatakinia ikes ngulu enyarasi make ebe ikirai ngikiakia? Ka alipite itemioto ikes? Okoe, amina ayong nu. Nyenu alotoma Ngigalatian 1:8,

"Tar kerai isua kori, emalaika edio ngolo edokuni anadis, ikilimonokini iyes eemut ece akilo ngolo sek (ikidau) isua alimonokin iyes, torau inges elamam."

Arai ngikiakia apotu yaut Akirot ngina esiaunan lotunga. Pa apedorit Akirot ngina esiaunan ngin akilocokin, mam tar ikilimakinat kori ikicesiaret. Ayeni Paulo atemar ebe, erai Akuj abu ekisirwor inges, aso abu inges tema, "Tar kabongu ayong ido ekatak ainakin apukokinio ngina angarei, ekatak akiwaakin idio kilocokinat ngini cici alotooma nguna sek esiaunak, kimie oruwor ayong elamam." Kngolik iyong, ayeni Paulo atemar eyookino apukokinio ngina a ekingaren. Emam nyepedori Akuj ayiaun apukokinio ngina a ekingaren ido nabo ngina a ngaarei. Erai kitiyia Inges kongina, erauni Inges ngolo iloci ngatameta Keng. Epedori Inges ainakin apukokinio ido kiyiataki nabo napukokinio ngin, ikwa ngina abunio Inges kitiyiaa alomanikor ke Eden ngina eikinia Inges ekinyomit t neni ka aberu, ido ekau kitemoki atemar kitoru ekinyomit ngolo neni ka Abram, ido ekau abu tema ebe ebeit inges kitoru tooma elain ngolo a ngaokot a Daudi. Nai arai apukokinio ginapei ngin. Abu Inges inaki ngitunga ngakiteyenueta nguna alalak ikotere ingarakini ikes, kotere ijaarete ka emisiunete ngun. Nai nyiloconokin Akirot ngina ka Akuj. Abu ekinyomit bu ikwapei apukunitere. Alleluyia. Ka kingolik nguna etiyiaete ngikiakia ngulu aliokonok ngul. Apotu ikes potu ka Akirot kec a ngikulepeki. Ayenete Ngiepesoi ngul Akirot ngin alopote a ngolo sek etatamitor Paulo ikes. Elelebakatar ikes Ekuwuam ngolo Akuangan anguna ka akidokokino ngakan nguna a Paulo. Apotu ikes kitekis ngikiakia nakojen ka atemar, "Nyirworosi iyes nguna alimunit Paulo. Irai iyes, kwana, ngikaliokonok." Okoe, einakinete ngun akim erirauni alotau kang. Tobongosi Nakiro! Meere iyong kire ipimi ekiakia, ekadwaran ka emalim, ERAI AKIROT ITEMI IKES. Alotoma ngirwa lupeilu, ebuni ekadwaran abunore nanyamet ngina a Laodekia na ido ipote iyes ayenun erai kerai ngolo a kire ngolo iyiakiunit Akuj kori meere. Kire ipote iyes akingolikin. Erai kerai inges ngolo ka Akuj EBUNI NAI INGES AYIKAUN TOOMA NAKIROT NGIN JIK IKWA NGINA KOLONG AINAKINIA AKUJ PAULO. EMAM NYERII INGES ANAKIROT A NGIN ALOTOOMA ADIOPAKI, MEERE TAR ALOTOOMA APEI NYUKUTA. alotooma anyamet ngina ka esidio ngin, ngina etakanuniata ngikadwarak ngulu alalak ngulu ka aliokonu etakanunete, kidarutu kingoliki iyes epite ngolo ikilimonokiniata ikes iyes ebe erai pa kinupa iyes ikes ka nguna ebasi ikes, ipote iyes acakar; nai ngina ebunio ekadwaran ngolo ka APAKI A NGINA KA AWASIA ngina ebunio nakibois, ebuni inges akigworo ebala, "Tobongosi Nakiro! ani kemam icakarosi." Emam inges Nyeduki napukokinio a ngitunga kori akilocunet, nai Nakiro. Amen, ka Amen!

Ngikiakia ngulu aliokonok lu ikes ngipeei ngulu dedeng ngulu sek alimit Paulo. Abala inges, "Ekau ka aekar kang epote ikes akikatakin aponare ido tobasi ebe ikiyiatatar ikes dang apukokinio ngina eryan; nai meere akecelosikinet akingarakin iyes, nai amunyar iyes." Ngiticisio 20:27- 32,

"Anerai abu ayong nyaesik alimonokin iyes ngakiro daadang nguna ka Akuj.

Tocoikisi aneni kus ka aneni a esipan a ngolo ikitaraunia iyes Ekuwuam ngolo Akuangan ngiketeok akisimuj ekanisa ka Akuj, a ngolo agieluni inges a ngaokot keng a elope.

Ayeni ayong atemar ekau ka anyoun kang elomunete ngipeei ngulu dedeng kiding kus nyideunete esipan.

Alokiding kus a ngilopei enyounete ngitunga ngulu irworosi ngakiro guna ka akibatar (ngakiro kec a ngatameta kec a ngikulepeki, mere nguna ka Akuj) akiriaria ngikasiomak neni kec.

Asosi tokienyete totamunito atemar alotoma apaki ngina a ngikaru a ngiuni abu ayong nyajong alimonokin ngitunganan nakware ka naparan kan ngakiyo.

Tokona, ekewakinit ayong iyes nakan ka Akuj, ka nakiro ngina ka ajokis keng, ngina epedori adukun iyes, ka ainakin akirum a lotooma ikes daadang ngulu itokwangunitae."

Ayeni Yokana dang nguna kec, anera, abu tema alotoma 1 Yokana 4:1,

"adaut ngikadwarak ngulu aliokonok (sek) Alomar nakwap."

Ayai tokona ekuwuam ngolo a etidingan Kristo ngol alomun lokanisa ido etiyiae inges ka akitidingit Akirot. Kaninyo, nege robo inges ageuniata ngiboro ngul daadang. Nepei ne nanyamet ngina esiaunan.

Asir ikes ageut akitepeg Akirot ido toyiakas itolomete akirot ngina erai ngina kec ka aosou kec (Philosophies) akilo Akirot. Erai ngol eketidingan Kristo, anera i erai Yesu Akirot. Kirai iyong ngolo itidingit Akirot inges atemar irai iyong eketidingan Yesu. Araut eketidingan ikitarauni iyong eketidingan a Kristo, anera i Ekuwuam ka Akirot dang erai IPEI. Erai kitidingit iyong Akirot inges atemar irauni iyong eketidingan a Kristo. ANI ERAI KEGEUNIT ALOKANISA A NGOLO ESIAUNAN EBEIT NAI TOPOLOTO AKITODOL AWASIA NENI NAI IKAMARIA. Ido erai kire ngun nguna ipote iyes aanyun ngina ikilosio iwon akisiom nganyameta daadang. Abu inges kisiaki erai ibore ngini cici noi alotooma anyamet ngina a Epeso ido eyiai inges epoloe alotooma nginanyamet akitodol ngina ebunio erionget ngolo etidingan Akirot lo, erionget ngolo a eketidingan Kristo lo akikamar ka akileleba ka akiyookino ngina ka Akirot dang engerete ngikiakia ngulu aliokonok ngulu a ekanisa a ngolo aliokonon.

Tokona epatana ariamun atametait ngina aronon alotooma nguna ikirworo iwon nu anera i ayiai ayong erworo nu ka agogongu. Ikupete iyes esibit eketidingan Akirot lo, ekuwuam ngolo a eketidingan Kristo, erai angerio cut ngina ka Akirot, akinger Ebaibul ka kirereunite angerio keng cut. Mam cut. Nyikote neni. Erai ikes nguna eyiakasi tooma Apukokino 22:18-19,

"Eteyenikini nginitunganan ngini epupi ngakiro nguna ka akidwar a ngina a ekitabo a lo ebe, ani kiyiatak itunganan nu, Akuj dang iyiatkini inges ngakisicanet nguna igiritae lokitabo lo,

nabo dang ani kelema itunganan ngakiro ngace nguna a ekitabo a ngolo ka akidwar a lo Akuj dang iyiatkini inges ngakisicanet nguna igiritae lokitabo lo."

Erai akilocokinio tar ngina ka APEI Kirok bon kan alemar kori akiyiatkini neni keng. Erai aosou ngina a Satan alomanikor ke Eden. Abu inges kiyiataki akirot adio ngina cici noi neni a nguna sek alimunit Akuj. Ido apotu nupei ngun todaut. Abu nen yau atwanare ka ngirany. Ka alotoma Epeso ekoni nepei nen. Akiyiatkini ca akirot adio, ka alemar ca akirot adio, togeuni nai ekuwuam ngolo etidingan Akirot, ekuwuam ngolo etidingan Kristo togeu apolore noi.

Ianyut iyes ngun tokona-a? Ngimuu ngul nabo. Ngikito ngulu arei ngul nabo, eyiakasi epoloete ediyediye alotoma ngalup nupei ngun, tomorete daadang akitanio apei, tomasete daadang alotoma akiru napei ngin, ido kipoidaete dang daadang alotoma akolong apei. Nai eponito ikes alotoma ngikinyom ngulu GELEGELA. Erai ekito epei ngolo KA Akirot ka Akuj, alopote jik a ngolo epotunia Akuj, ido atominas ka atocamunito dang. Ekito e ngoloe ye elomunit alokinyomit a ngolo erai eketidingan ngolo ka Akirot ka Akuj ido ilocokini inges neni ecamit inges. Isilunyi inges akitatam ngina a ngitunga neni ka Akirot angina eyiari ka torai dang ngina iyokino ikwapei etiyiator Kaino, ngolo abu tongetaki ka akiar Abele. Nai nyikuriakia isipan ngini cici. Torubakisi Anakirok. Kiricite Akirot ngin alokiding iyong ka Satan. Pa abu Eva kitiyia ngun aso abu kibusokin. Ido ngina epalaria ekanisa Anakirok eyiai inges Alomar toma nakidulesi ngina ka akirionut a Satan.

"Ititinyikinit ka idangit a nguna a ekakiro, kerai dang nyeupa." Erai nu nguna ikwaan ka nguna eyia ngulu cicik 2. Nai alotoma ngulu cicik 2 etic, akitaritoi, ka atitinyikinit alomunito alotoma akidarit Akirot ngina asegan ngina ewakinetae nakan kec. Epite ngolo eritaritotor ikes ngimoe. Epite ngolo aponiata ikes torauniata ibore ngini ka akitalakario a Paulo. Nai alotoma akigiret na ayiakasi ngakisicaneta ka ngakikatanakineta ka atitinyikinit ayiakasi daadang lokiro ngolo isirerengitoi ngolo a Yesu Kristo.

Iyenete iyes atemar nyerai ngun nguna kitet, anera i erai Akirot ka ekiro einakinete emoit ebukun neni yok ikwa akalele. Akirot ngina eumokina ngin , ngina abu kitodiar alotoma akitangale, ngakitaanyuneta, ngaumonokineta ka ngiticisio ngulu daadang, apotu ngun inakis Ngiparisayon akikiliaun a nguna ka akiar ngikanupak ngulu a kire. Ka tokona ekiro ngol, ngolo engerito ka kitidingito Ngiyudayan, ekianatar ngulu asiomitok ekienasi ikes tobasi ebe mati ebangaana itunganan anguna ka akinup itunganan ngini abu totwan ido toyiaru nabo ka ibooi tokona Anakuj. Aso ngikisicanak nai ngulu ka akiyiun lu, Ngiyudayan ngulu elamete Yesu lopei lo, ngolo arai aneni kec Emeseia ngolo aliokonon; ido toyiakas ngice ekienasi ka alakara ka torasito ekiro ngolo ka akuj a ngina kitete, ngolo pa arai aneni kec Akuj cut.

Toanyu ibore ice en ngini abu totakanu a nanyamet a ngin ido ebuni dang alosit ngaren alotoma nganyamet, toyiai elosi neni cukul ka neni kirionon. Anera i ayiakasi ngitunga akinger ekiro ngol. Mam pa arai ekanisa ngolo a kire ngolo a Epeso etiyiae ngun. Mam cut. Arai ngikiakia ngulu aliokonok etiyiaete ngun. Arai ngolo ayiai kinga acamit alomun tooma anguna ka amunaun ngikanupak. Ayenete ngulu a Epeso ekiro ngol ido aminasi dang. Kiitu iyong ageunet ngina a ekanisa a ngolo a Epeso a ngol. Egurup ca a ngitunga a ngikudo a ngulu edarito Emeseia apotu kiirasi ebe ekadwaran ngolo abu topeleu analongisat a ngina a Palestain ido kibatisae ngitunga anguna ka akiki ngasecisia kec. Apotu nail u toriamut ebatisimu a Yokana. Nai ngina abunio Paulo neni kec abu tolimoki ikes atemar atwana ekadwaran, ka adau Yesu abunore akitodolikin nguna ka akiyar keng araut amuronot ngina a ngasecisia, ka TOKONA dang adau Ekuwuam ngolo akuangan abunore ka epedorit Alomar tooma ka akilelebikin ngikanupak daadang ngulu a kire ngulu a Yesu, Emeseia. Kedaut ikes akiirar nu , APONI KIBATISAI IKES A LOKIRO A EKAPOLON YESU, kedau Paulo akidokokin ngakan keng kidiana kec, apotu daadang toriamut akilelebio ngina ke Ekuwuam a

ngolo Akuangan. Ayenete ikes ajokis ngina ka akerarit Akirot, akibatisauno a lokiroyo keng (Ekapolon Yesu Kristo) ido alopite a ngol apotu ikes toanyut atemar epote ikes ariamun akilelebio ngina a Ekuwuam a ngolo Akuangan. Pa ipedori iyong akijulakin ngitunga ngul. Ayenete ikes akiyookino. Ngiticisio 19:7.

Ayenete ikes apedor ngina a ekiroyo a ngol. Apotu ikes toanyut atemar egogong ekiroyo ngol tar ngakitambarae dang nguna alemunio aneni a Paulo ido kiyiakiarai alokiroyo a Yesu neni a ngitunga a ngulu adiakasi apedorit alacakin ikes alotoma ngikabilae a ngidekesio a daadang ka akiritanar dang ngikuwuamin ngulu aronok. Abu nai ekiroyo ngol kitiyia nguna apolok noi akitodol ngina aponiata Ngiyudayan ngice ngulu arai ngidwe cario ngul alo Epeso kikatokis akisitiyia inges anguna ka akiritaria ngikuwuamin. Ngiticisio 19:11-17,

"Kitiyia Akuj nguna ka aumokin a nakan a Paulo;

yai neni a ngikadiakak ngakitambarae ka ngilowi anakuwan keng tonyout ngidekesio a nenikec ka tolomasi ngikerep a nenikec.

Nai Ngiyudayan ngice ngulu epasak ngimurok a ngikerep kikatakis alimit ekiroyo a Ekapolon Yesu aneni a ngulu ekamunito ngikerep, temasi ebe ikicikakinit isua iyey nguna a Yesu a ngolo elimonokini Paulo.

Ayiakasi ngidwe ngulu sapa ngikankarei ngulu a Skepa a Eyudayiat esacardoti ngolo apolon, ngulu apotu kitiyiaenenete nu

Tobongokis ngikerep temasi nenikec ebe, ikiyeni isua Yesu ka ikiyeni Paulo dang nai atangae bo iyey? Tosodi ngolo ayiakasi ngikerep toporok ikes kipiyo daadang tokuruwo ikes tosodete toema ikes a lokai pa enapito ngilowi ido towanitetei.

Toyenut dadang nugu Ngiyudayan ka Ngiyonanin dang ngulu eboyete alo Epeso abu akurianu bu neni kec daadang kitopolorito ekiroyo a Ekapolon."

Ayenete ikes akiyiar ngina iyookino ngina erukito ka Ekiroyo ngol, anerai inges ngini daadang elimorit Ekiroyo ngolo a Ekapolon ebeit inges tonyou anakisec. Torakasi ngulu akwangak iyey ngulu idakito ngiboro ngulu a Ekapolon. Tocoite isitiyiae Ekiroyo ngolo a Ekapolon ka Akuj kon ikongin. Arai Ngiyepesoi lu NGIKIRISTO. Ayiakatar ikes Ekiroyo ido arai Ekiroyo ngol Kristo, ngolo arai Ekuwuam ka Akuj alokiding kec, ka ngolo arai ngolo ecunakinit Ngirorwa ngiuni ngulu a Ekapolon kec.

"Ititinyikinit ka idangit a nguna ka ekakiroyo, kerai dang nyeupa."

Pa etiyakinete ngikanupak lu Paulo, kori a nguna ka adio rionget. Pa ekamunito ikes nguna a ngapurogiramia ka ngisukulo neni edukioto ikes ngiboro ngulu itiyaere epaida. Etiyiaete ikes a nguna a Ekapolon. Arai ikes ngiketiyiak keng, meere ngiboro ngulu eyiuwarito arionget. Emam pa alosenete ikes lokanisa losabit erwor nguna etapito Ekiroyo ngolo a Kristo ka nait akisimuriakin alotooma esabit daadang. Emam pa apotu ikes yaut akijaanakin ngina a ngipon Lokiro ngol. Emam Malim. Arai akiyiar kec epotorito ikes.

Daadang nguna etiyiaete ikes, etiyiaete ikes a Lokiro a ngol. Alokiroyo a ngol apotu ikes kitiErai pa kitiyiaata ikes a lokiro a ngol, ayiai ikes aesikin etic. Arai lu Ngikiristo ngulu adaunito akiwakino nakuj ngulu ayiakasi ngipitesio kec tooma Ekapolon.

Nai egurup ngolo a emusabibu a ngolo aliokonon ngol ngolo acamit akiranyun ekiroyo ngol ayiakasi akiniem ikwa ngipeei alotoma akironut, kidarito apaki ngina ka alomun tooma ido tocilicilasi. Nai apotu ngikakwang towuaa kilout akikatakinet ido kiricakis Akirot ka Ekiroyo dang.

NGINA AKINGURUNGURA KA AKUJ

Apukokino 2:4,

Nai eyiai Ayong Akirot na ka iyong, ebe ibu toesik akonimina ngina kisiaunet."

Kotere imisiuni iyong nu ejok toyenu iyong atemar emam nyirworo Ekuwuam neni a ngikakwang a ngulu esiaunak alo Pentekost bon. Erai Eemut lo neni ka anyamet daadang ngina abu yaa aoyiau ngina a ngikaru ngulu edolito 120. Erai nait Eemut ngol ngolo a ngitunga a ngulu ayiakasi alotooma apaki ngin. Aso iriamuni iyong atemar inyogounun eemut ngolo ngorot. Alotooma nganyameta nguna a Israel ikianyuni iwon akisikwarunio alotooma anaket apei, ido toriamu iyong ngakimia ngun kenyikinyikut noi alotooma anyamet nginace. Alotooma anyamet ngina a ngauni, iriamuni iyong erai ngina emuimui iwadio, alotoma ngina a ngaomwon, emam tokona nyeyiakaun tar akitamet adio ngina ka akim angina esuanan. Kinokokini Akuj akica nabo, ido ebongonokinit inges epite lopei ngol. Erai ngin akitodiaret ngina ka akiyokino a ngina ebala ebe emamukatar Akuj ngitatae. Mere akiyiun ibore ngini iwapit akidoun ngina a ngawati ikwa nginapei emamukar akiyoknio ngina ka akilunyonokin ngitunga lokiakia luce. Emam ngun Anakiro. Igeunete iyey a ngikiristo a ngulu a kire, ani edoli nanaket ngina etupakini toriamu iyong atemar

nyeroko nabo ikote neni sek nai arata ngikiristo ca pas ikongina, nai adaut ikes ariamun ekiro ngolo ke edin ido enyaritae ikes tokona ebe Ngibaptist, Mesodist, ka nguluce daadang. Ibore kire ngini tokona erai ikes ngin. Mere ikes Ngikiristo. Emaikina iyong ikidoun alotoma acamit ka Akuj, mere ngina a itunganan, ikotere ikilakunio. Nai eponito ngikias lu alotoma acamit ngina a itunganan. Nyabala ayong ebe mam nyerai ngice kec ngulu iyokino alongaren Akuj. Mam nyikatokino ayong alotoma adakika adio alimun ngun, nai adunge akim ngina esiaunan ya. Nyeroko ikes ikote neni paaran sek nabo.

Arira ngina ka akitalakar Akuj, ka akure ngina yenunet Akirot keng, akigworo ngina ka alosit alomar tooma Lokuwuam, ageut daadang akinyipor ka akilo ekanisa ngol ayiakau tooma narira ngina ka akim ka Akuj arau ngolo alilimiyo ngolo arau epitene. Erai nu nguna apotu totakanikis ngitunga ngulu a Epeso ngul. Ayiakasi ikes elosete iwadio akitarauun ngun epite. Abu aesikinio ngina ka Akuj toyiakaun iridi pa acoikina ngitunga alotoma nguna atami Akuj a nguna kec nai atamete ikes nguna etami akwap a nguna kec. Anaket ngina a ngarei ngina abu tutupaki ngin ekwaan ka ngidwe ngulu a Israel. Apotu kiitana ekabaka ikotere ikwanikin ikes dang ka ngibukui nguluce. Kedaut ikes etic ngun, apotu tongero Akuj. Apotu ikes kitiyiaut ngun ikongina. Erai ngol eemut ngolo ngorot ngolo a ekanisa. Ngina eyiakar inges etami nguna ka akiri lowae ngolo ka akwap akilo akiri lowae ngolo ka Akuj, nyeiai aoyiau eroko iyong nyingolikina ikes ejongoete akitiyia ngiboro ngulu sek etiyiaenenete ikes, ido togeut akitiyia ngiboro ngulu paaran sek pa etiyiaete ikes. Ilocokinete ikes epite ngolo a enapenit kec, ngatameta kec ka ngipitesio kec. Toraut ngulu ilajaara. Erai ngun nguna ewoikinit ekiro ngolo a "Epeso" ngol: apalikin - akiyeyaanar.

Ekorobe ngolo ka akisikwarunio ka atwanare emam nyekuruworo nginapei jik. Nguna ebeit iyong kitiyia erai iyong atamun alosit ka Akuj ngina esidion alotooma Ekuwuam ngina anapiata ngikiliok ka ngaberu ikwa Ngikristo, aloseneneete lokanisa, elipete ngina ka akikoler, aloseneneete lodidinga angirotin ka emam pa erumito ngileec anguna ka akitoodianar ngina a Ekuwuam. Apotu toesikis ngikanisai kec ngulu ngorok ka akukunokin alokalyat kori ngaduketai nguna ngorok nguna arai ngisitowai. Ayiakatar ikes nguna akire. Ido pa abu ya apaki ngina aoyian nai apotu ikes toriamut ngisilinga ngulu itemokino adukunio ngikanisae ngulu kitet ngulu ajokak. Apotu ikes tolemut ekwaya akilo ikes aeonokin Akuj a nguna kec a ngikulepeki. Kitanapa nai ekwaya ngikaaso. Apotu ikes toyieut arionget ka torai itunganan erikokinit. Togeunete dang akisiom ngikitaaboi ngulu sek pa abeit ikes akisiom. Apotu ikes totiyiaut ngakiloris kwap ido kimiekis ngamee elomunete tooma ka akikamar dang. Abu akigworo ngina ka alelianu ya toeka. Abu alacakina ngina ke Ekuwuam ya toeka. Okoe, apotu ikes tosalakis anibore a ngini itusubuna ibore kire; nai asir akim adunge ka akirionut ngina a ekuron inges bon ibore ngini idongit daadang.

Esaa edio ngolo euriyiana, abu ayong atolimunite ebe abu Yokana toyenunite ajokis ngina ka amina Akuj. Ekiakia ngolo agogongon ngolo ka amina ngol apedorit akingolikin ngun, ngina ageunia ekanisa acakar amina ka Akuj ngina esiaunan ngin. Alotoma 1 Yokana 5:3, ebala inge,

"Erai na amina ngina ka Akuj ebe Erica iwon ngakiciket keng (Akirot keng)."

Akiyotoret adio cici Anakirot a ngin, erai ekikalamiaret apei ngina ekaret aneni a Kristo. Ebasi ngitunga ebe, ikimina ikes Akuj, elosete lokanisa dang, ecelununuyete ikes ka toleliana ka toeos ka toyiakaunotor apaki ngina apolon noi. Nai kedaun ngun, kitek mono iyong ikes erai keyiakasi NAKIROT ngin, alosenen alotooma keng, ka akiyiar alotooma keng. Erai kepedosi ikes alosit alotooma ngunace daadang, etemarete ikes ikimina ikes Akuj nai tolimorite bo eyiare kec eemut ece ngolo gela. Aumokinit ayong erai pa kingolikinit Yokana ngakalalak alotooma ngun eroko inges nyetwana; ngitunga ngulu ebasi ikimina ikes Akuj ido nyerimarito Akirot keng. Okoe, ekanisa ngolo a Epeso, eyiai ibore idio ngini ikitakanik iyong. Eyiai tokona itunganan idio ngini ecamit akiyiatakin kori alemar alotooma ngun. Nai itiyiaete ikes ngun ka aosou a ngina nyingolikiniata iyes inges alotooma nakilerer. Imukumukuuno, ido eyiaito ikes inges alopote a ngolo ka akitam a ngina a itunganan ido ebuni akikamar jik mati kingero iyes inges. Tobongosi tooma Pentekost eroko nyelunyara apaki!

Nyepupete ngitunga akiretakino ngina ka Akuj ikwanginapei sek. Akim ngina ka akisikwarunio ngin ngina edukokinitae Nakiroto ngina akuangan ngin erai ngina eumokina, ka ngiticisio ngulu ke Ekuwuam dang erai ngulu isirerengitoi, akitodol ngina elolounia akurianu adio ka toyiakaun angangaa lotau ngina ebala ebe, "alipite ikipedoria iwon akidar akiyookino ngina tokona ikiyiakatar iwon na? Inyo ebeit iwon etiyiata ikotere toruba akisikwarunio na?" apaki co ngina edolunio ekuwuam ngolo a "eketidingan Kristo" ngin ido tongangau nu tema, toanyu iyiakatar iyes akiyokino tokona, toanyutu epite ngolo kiricet nyecakar. Tocunakinos toyeut ngakitatameta kus daadang nguna a ibore a ngini inupito iyes. Kigira ido kiwaakis daadang lokitabo ngolo ke ekanisa." Ido kitiyiatu nai ngun. Togeunete nai erionget kec. Kiyiatakis nai tooma Nakiroto. Ido totwaka ikwa ngina etiyiator Eva dang anguna ka alemun Akirot apei bon ngina pa eyokino. Erai Akirot ka Akuj eyiauni akiyiar. Ido mere nguna ikibala iwon, ka Akirot emitakinetae, nai erai nguna ebala Akuj.

AKIRETAKINET KA AKUJ

Apukokino 2:5,

"Kiitutu neni ibusokinotor, ka tokiwa, ido kitiyiatu ngiticisio ngulu a ekingaren; ani kemam

abuni ayong neni kus atipei, ido alemari ecoget ngolo ke etaa kon alotoma akibois keng, mati nai erai kiki iyong."

Elimokinit Akuj ikes AKIITUN. Ileere atemar kesir ikes kimuriakis idiobore anatameta kec. Aris icebore emuriak. Abu Inges tolimoki ikes abongun kau anatameta kec paka neni kolong ageuniata ikes. Ageunet ngina ka anyamet a ngina engarenon inges Pentekost. Aris ikes ebusokin alotooma ngun. Asir ikes kimuriakis akibuses ka aumokinet keng. Arai ngin apaki ngina eitanakar abongor kau anatameta ka tooma nguna a kire. Kau neni abookore ebe, "Aneni kang akiyiar erai Kristo" tobongosi nakiteseguna ngina aponere kirumere Anania ka Sapira. Tobongosi lopuke ngolo ebusan ye. Okoe, erai ibore ngini aronon aekar aneni ka Akuj ido toyiakaun lopitesio ngulu emunarito ekiro keng. Kimieki ikes ngulu elimito ekiro ke Ekapolon tonyout anakisec ido kidara ngawati kec ejok anguna ka Akuj. Kingolik mono iyong ekabila ngolo a itunganan a ngini ikoni iyong a lotau kon, ka anatametait ka anakiyiar kon. Ido tobongo kau loboro ngul.

Ka nyo erot ngolo bongoret? Erai erot erot ngolo ka akiki. Erai kebuni ekasecan neni ka Akuj alorot a ngolo ka akiki, idio tunganan ngini jalam dang kori ngini ibusokina dang ebeit bu alorot angol. Tokiwa! Yautu ngaraito nguna iriamara ka akiki. Kitogogong ngun anakiyiar kon. Ebalala Akuj ebe, "Erai pa kikiwa iyees," alemari ayong awuoet ngina ke etaa kon." Kire jik. Ekanisa ngolo adoloki lopite ngol nyepedori ainakin akica tooma nakwap. Adau akica keng araut akirionut. Tolemari nai Akuj ekiakitono keng ngolo eyiunan ka ngikeyokok keng ngulu eyiunak ido kimiekinae ikes anguna kec make, ido epote ikes alosit irworosi nguna ka Ekiristayone ido kicanasi akiyiar.

Tokiwa atipei! Nyikadidioto! Ileere atemar kebu ekanisa ngolo a Pentekost lo kikadidi, anerai pa abu yaa apaki ngina aoyian. Abu akibuses ka Akuj kinyipun noi atipei. Pa abu yaa aoyiau abu etaun ngol toyiakaun nakinyasun cut. Eyekalu ngolo ebusan ngolo ayiai tooma keng abu torau eiramam pas ngolo emam ekitamune. Abu akwap ngin torau akibois ngina eboyoto ngikieny ngulu eminasi ngakipi; abu ekimar a ngitunga dang tobongo anen kwap noi mati ngikapir ngikudo ngulu ayiaksi lore ngolo carioit. Amam ekiristayot edio abu kideun. Aponi etaa tocilarae anakibois keng.

Tokona mere atemar ebe pa apedorit inges akiki. Mere atemar nyikipedori iwon akiki. Ikipedori. Nai erai torai ka atipei. Erai torai kire akigworo ngina ke etau, neni ka Akuj anakiyialolong, ido ebuni Akuj akinyakun. Ebonguni nabo akibuses.

EKINYOMIT NGOLO KA ENIKOLAITANE

Apukokino 2:6,

"Nai iyiakatar iyong nugu, anerai ingerit iyong ngiticisio a Nginikolaitan, ibore ngini angerit ayong dang."

Tokona eyia ngatameta ngarei nguna etamakinitae epite ngolo keyiakatar Nginikolaitan. Ebasi ngice ebe, arai ikes egurup ata ipaapa ngulu ayiakatar ikwa ekekageunan, Nikolas ngolo ka Antiok ngolo arai ekebelokinin ngolo kitete, ngolo dang abu torau epei alotooma ngidikonin ngikanikarei ngulu aseunio alo Yerusalem. Ayiakatar ikes ngasuban kec nguna a ngikapir ido torai ngulu pa amitakinio idiobore alopitesio kec. Apotu ikes kitatama atemar ebe, erai kicamit iyong araut ngolo ipedorit akipimanar ngakiro ka akou, ebeit mono iyong tomisiu eyiakaunitene a epite a ngol daadang. alopite a ngolo sek ayiakatar ikes apotu tocamakis ngun, kimiekis ayenut atemar asir amunaara kec elelebikin. Angun apotu ikes tolimonokinos tar ngirorwa ngiarei ngulu ka Akitutuket a ngina Mojong ngulu ikote : Balaam ka Yesebel. ikwanginapei abunio Balaam tomunaria ngitunga ka dang kilou ikes, abekoi dang ebe, abu Nikolas dang kitiyia ikongina. ido etamakinitae atemar aponi egurup lo kiritarae alotoma Epeso ido apotu toriamut akibois kec ace alo Perugamo.

Nai aronis ngina ikamunit anupetait na erai ebe emam nyerai kire. Emam jik eemut ngolo ngorot edio ngolo irworo ngun. Erai ca ngakiro nguna kelosete alopite a ngitalio. Acamun atametait ngin, ikwaan ka akitarau ekanisa ngolo ke Epeso ngol ngiemuto kongin ngolo emam ibore ngini itogogongit tar tokona. Nyiyokino nu, anerai nguna daadang apotu togeut alotoma ekanisa ngolo esiaunan ngol, ebeit kiyiatakin alosit kingaren alotoma nginanyamet daadang paka akitodol ngina isirerengio kori ikearia Akuj inges kidiana kori kiranyunae ananam a ngina ka akim ikwa ibore ngini nyeseg. Ka enupitene ngolo a etal lo erai kire ibore ngini nyiriamara ka Ngakigiret. Ka apatanu, toanyu iyong alotoma Apukokino 2:2, pa apedorit ekanisa ngolo a Epeso ngol ATITINYIKINIT ngulu aronok ngul. Angun apotu kiwaakis ikes kinga, ani kemam nyejoikinit robo co nabo atemar ebe, pa apotu ikes totitinyikis ikes. Erai pa keponito ikes togolosi ikes kinga, inges nai atemar kepotu ikes totitinyikis ikes. Alotoma ngulu cicik 6, ebalala ebe, etidingito ikes ngiticisio kec. Aso abu egurup ngolo a Nginikolaitian lo torubaki erai epeiwaee ngolo ka aturi a ngina esiaunan, kitiyiaete nai ngiticisio kec. Etidingitae ngiticisio kec, nai pa emarakinitae ngitunga erai ngulu emam epoida edio eyiakatar. Angun ikianyuni iwon ngikinyom alotoma Epeso ngulu epote alosit ngaren ido toraut akitatam, ngina elosi jik, tooma nanam ngina ka akim.

Atangae mono Nginikolaitian lu? Elomunit akirot ngin alotoma ngakiro ngaarei nguna ka angajep a

Ngiyonanin. Nikao, apolou keng ebe, akiloun, ka Laos apolou keng ebe, ngikelipak. Alotoma akiyookino ngina ileere, ayiai itunganan idio ngini etiyiae idiobore alokanisa a ngolo esiaunan a ngol, ibore nai ngini erai akiloun ngikelipak. Erai nai kilounitai ngikelipak, inges atemar keyiai "apedor" adio nen ngina kitiyiae ngun.

Nyobo ibore ngin, ngini kengerit Akuj dang ngini kebu totakanu alokanisa a ngol? Nyo ibore ngini kitiyia anen, a napaki a ngin, inges ibore ngini eyiai tokona dang elosi ngaren, erai ca jik ibore ngini cut ikwaan ka apolou ngina ke ekiro a ngolo a Nginikolaitan. Arai ngitunga ngulu aponi kirumae alopite a ngolo agelaana cut alotoma Akirok ka Akuj.

Tokona anguna ka ariamun apolou ngina a ibore a ngini ikilosikinit iwon Alomar tooma, ebeit mono ayong ekekikak iyes akiric edin ngol anatameta kus (ngakiro nguna ke Ekuwuam erai kicamit), erai inges ngolo elomunit alotoma ngiyiakaunitenei ngiarei ngulu elosete ikote ngimuu ido togelakina noi aneni anginice ikwa ibore ngini kirionon ka ngini akwangan. Akiyiun ka epite ngolo eyiakar akwap dang alotoma ekilipe keng, itolomunitae alotoma ngikito ngulu arei ngul, ngulu ayiakatar ngatagor kec Eden. Ngikito ngul daadang ngolo arai ekitoe ngolo ka akiyiar ka ngolo ka ayenut nguna ajokak ka nguna aronok dang awaasi daadang alokiding emanikor, ido tomam angayangayat tar ngaten kec dang elopanakina ka ngaten a ekitoe angoloce dang. Angun abu aumokinet nginapei ngin dang kitiyiaun alotoma ekanisa ngolo a Epeso. Erai ekanisa ibore ngini itiyiaunitae alotoma ngiboro ngulu ajokak ka ngulu aronok dang. Erai ngimusabibui ngiarei eraunia inges ekanisa. Ikote ikes ngakima ka etama, ngulu epoloete dadang ediyediye. Nai torai epei ngolo IYOKINO. Ngoloce ye torai ngolo ALIOKONON. Angun, elosi Akuj akisirwor NGOLO kanisa, ido ebuni dang erwor NGUNA a ngolo kanisa. Ebuni inges anyarare ikes daadang ebe ngikanisae. Ka ngiseuna bon epedorete ayenun Ekuwuam ngolo iyokino. Ngiseuna bon nyemodikinio. Matayo 24:24,

"Anerai enyounete ata Kristo ka ngikadwarak dang ngulu aliokonok, ka epote akitiyia ngakitaanyuneta ka ngaumonokineta nguna alalak noi, ikotere emodikiniata ngulu seuna dang erai kepedor."

Alokau ka ama alokanisa a ngolo esiaunan a ye (Alotoma apaki adio ngina euriyiana ekau ngina a Pentekost) abu emusabibu ngolo aliokonon togeu akilogiloga neni ke Emusabibu a ngolo Iyokino, ido inges nai ikiriamunia iwon ngiticiso ngulu a Nginikolaitan lu. Ido eponio ariamun ekuwuam ngol erai ngolo isiriae Emusabibu ngolo Iyokino akitodol ngina iranyunia Akuj inges. Iyianyut tokona a?

Iyookino. Ekoni mono eyiakaunitene a ekanisa a ngol alotooma lokuwuam ai? Asir inges aesiki amina keng ngina ke ekingaren. Kimieki amina keng ngina sek aminar inges Akirok ka Akuj ekingaren ido ikiponi iwon aanyun inges ikwa ibore ngini adau akimasar alotooma epite ngolo sek ageunia inges, inges nai Pentekost. Alotoma Ngamusugui nguna ileerete, etakani anen atemar kebu ekanisa lo toyiakaun nationis ngina ka arikorio nawae alotoma arikitono ngina sek ke Ekuwuam a ngolo Akuangan, kori akimanimanio ngina ke Ekuwuam. Erai nu cut kojokan nguna apotu totakanut ekau kedau Moses arikor ngitunga alo Misiri. Arai erot ngolo ka Akuj akirik ikes ke edou a ngolo ka akim, ka erwor dang ngolo ka akidwar, ngaumonokineta ka ngakitaanyuneta, ka ngaumonokineta nguna ayiaunit Akuj. Abeit nu kitiyia kinitorito nakan nguna a "Ngitunga a ngulu aseunitae," ka "Torai ngulu inyonyot Akuj," ka "Ngulu sek itanapit Akuj," ka "Torai dang ngitunga ngulu iyia kit Akuj" ka kikamarite Ekuwuam ngolo Akuangan etic daadang alotoma akambi ngin. Apotu toluwosi kiitana nabo ngikisila ngulu arai ngulu kec make ka ngakitatameta a ngitunga a nguna ka alosio ngaren. Ido apotu ikes kiitana akikwanikin ka akwap ido apotu nai tolomasi tooma napaar ngina apolon ka nakimuriakino. Erai ngol jik epite ngolo ageunia ekanisa ngolo esiaunan ye, ido ebuni inges akiyiatakin amunaar ka amunaar cut, akitodol ngina engerere Ekuwuam ngolo Akuangan cut paka ngina ebeitor Akuj amunyar ngitunga.

Toanyu iyong epite ngolo ageunia alotooma ekanisa ngolo esiaunan ngol. Anyaritae ebe ngiticisio. Torauni nai nabo akitatam. Torauni nabo egeri. Abu toruwor erot ngolo nyekudonokin. Abu ekau kikama ka aponi kijukarai Akuj nariet. Okoe, ageuni ca erai ibore ngini cici, ngini elilingi, ka dang torai ibore ngini pa arienyana. Atakani esibit ibore ngini ajokan. Atakani esibit ibore ngini engale. Ido abu kikamu ejok, ikwa emorotot, abu torooki ekianganu ka toar akiyiar ngina a Ekuwuam ngina sek ayiai lokanisa. Okoe, epiiriana nai emusabibu ngolo aliokonon ngol. Ikwaan cut ka emalaika ngolo ka akica mati ikiting inges iyong inges nai iyianyunia iyong aronis keng. Nai acamit ayong alimun nu ebe, anupit ayong arikio. Nai mere arikio ngina a ngitunga anupit ayong. Anupit ayong arikio ngina ke Ekuwuam a ngolo Akuangan ngina ebuni kitorunite Nakirok. Anupit ayong atemar eakiu Akuj ngitunga lokanisa, ngitunga ngulu eyiakatar ngainanakineta nguna ke Ekuwuam; ido epote ikes akiric ekanisa alotoma ngakinapet. Anupit ayong ngun. Anupit ayong tar dang atemar ebe ipukato ngitunga ngulu iyia kiuni Akuj akingarakin inges. Nai ekipukae ngol ERAI TORAI NGOLO KA AKIROK, ikotere nyerau roboca kire ngitunga ipukato, nai torai EKUWUAM KA AKUJ, anerai Akirok ka Ekuwuam erai IPEI. Ngiburanian 13:7,

"Kiitunito ngikusikaririkok ngulu apotu itolimokis iyes Akirok ka Akuj: ka tongicutu ekisal ngolo ka akiyiar kec ido kituputo dang akiyiun kec."

Toanyu nai iyong ibore ngini ayiai itiyia alokau ka ama. Abu emusabibu ngolo aliokonon ngol togeu akikod ka kitatami dang atemar akipukao ngina a itunganan ejok. Abu inges kitatam atemar iitana ekanisa kipukae. Abu inges kitatam akipukat ngitunga, akilo nabo ikes etic ngun alorot ka Akuj, apotu ikes ka apatanu kikamasi akipuka ngitunga ido apotu kiwaakis apedor daadang ngina ke Ekuwuam nakan kec. ido tolomuniata nai esacardotiane ngolo asegan ngolo ewoi alokiding Akuj ka ngitunga. Apotu ikes tobongosi kau ama lopite ngolo kolong ata Aaron. Apotu ikes toraut ngiketidingak a Kristo aneraai apotu ikes kimiekis epite ngolo sek erakar Yesu erai ngolo ilipanakini ngitunga, ido kisulunyokis epite kec. Angerit Akuj ngun. Angerito ngulu a Epeso dang ngun, ka ekanupan daadang ngolo iyokino engeri ngun. mati erai ikimudukaka iwon ikwa amoru inges bon nyikipedoria iwon aanyun ibore nipei en itiyiae alotoma nganyameta daadang ka tokona amunaar co cut. Arai bo nyo inges, arai erionget ngolo abu totiak ngitunga. Iitanan sek ngitunga ka Akuj daadang torai ngipei. Anerai ibatisatae ikes daadang ke Ekuwuam tooma akuwuan apei ido ikes daadang erai ngulu isitiyiae Ekuwuam ngolo a Akuangan, ka nginitunganan daadang arai toyiai nakimor ngina ka akukonokin Akuj. Nai eitanito ngitunga lu ayiakau napolou noi, ido apotu nai ikes kikamasi arikio, toraunete nai ngibicopo ngitunga ngulu nabo apolok noi, ka alotoma ngirorwa ngulu amaanakin ikes ngul, apotu kitedeparos Akirok ka Akuj ido togeut akitatam ngakitatameta kec. Apotu ikes kiriasi ngitunga akipup ikes paka ngina adolunio apaki ngina abunio epite ngolo elipiata ikes togelaanar pa ikwaan cut ke epite ngolo sek ageuniata ikes alo Pentekost. Ngiticisio lu, arai ageunet ngina ka akilunyonokin a ngikiakia neni a nguluce. alotoma akilunyonokin lorot ngolo a ngikiakia arai nen erot ngolo apatanan ka ngolo ka atipei ngolo lomaret tooma narakou "Emembat ke ekanisa" ikwa erot ngolo sek ka ajokis a ngina alakunan. Aponi toridarae Akirok cut neni ebai akitatam ngina a ngituga. Ayiai ekuwuam a eketidingan a Kristo ikamarit ekanisa.

Kingolik iyong inges tokona alorwa a lu. Erai kisiom iyong Ngiticisio 2:4 alopite a ngolo itiyiata ngice, kisiom iyong ngun ikona, "Ngina adolunio akolongit ngina a Pentekost, todoluni esacardoti ka amukati ido tema, 'kimielutu ngangajepa kus kinga,' ido kidokok nai inges amukati nangajep, ka abu inges dang elope totuk epiini edio ido tema, 'iriamu iyong Ekuwuam ngolo Akuangan.'" Ecamun ngun a? Erai tokona ngun nguna adoloki epite ngolo a enikolaitane ngol. Ebasi ikes ebe, "Nyimitakis nguna ebala Akirok ka Akuj. Nyipedorete iyes ayenun inges. Isua erai ikijulakin iyes. Ka nabo eroko Ebaibul nyirikakina. Iitana inges kiloconokin alotoma ngapakio ido eponio isua alimokin iyes nguna ebasi ngakiloconokinet." Kingolik iyong epite ngolo egelaakiata ngun Anakirok ka Akuj a ngina sek itogogongit atemar, "Kimieki torau Akuj ngina iyokino, ido nginitunganan daadang torau ikaliokon," apaki daadang ngina eyiakaunor ejie ngolo isiriae akiyokino. Elunyar adis ka akwap, nai MAM AKIROK KA AKUJ APEI DANG ngina ibusokin. Aso eyiakasi ngitunga ngulu erikito ngitunga ngulu etamito araut ibore ngini nyerai ikes. Ebasi ebe ikes ikilunyokino lorot ngolo a Kristo, nai erai ikes ngiketidingak a Kristo.

Eyiai eemut ece ngolo aronon ne. Erai eemut ngolo ikamunit ebatisimu ngolo a ngakipi. Alorwa a Yesu ka ekau Pentekost dang, elumonokinio ngitunga nakipi. Emam itunganan epegari ngun. Ebasi ngulu esiomito ebe nguna etiyiaete kwi arai ca akipakakin ikes ngakipi neni kec naarai epatana ariamun ngapanya angakipi nguna edisiak alotooma ngakiboisio nguna alalak. Ka ani ebukokinete ikes ngakipi neni kec, itiyiaete ikes ngun a lokiro a papa ka ngolo a lokoku ka ngolo ke Ekuwuam a ngolo Akuangan, ido tosubite erai ngimaeta ngul ngirorwa kire, ka nabo tosubite erai Ngakujo ngauni akilo araut apei. Nai kiboikin iyong lodin ngol ido kikataki akitatam akiyokino ngina ka amuriario anakipi a alokiro a Ekapolon Yesu Kristo, eponio agolor iyong. Nyipedori iyong araut ngolo ikirikit Akuj ido torubakinite a nen. etiono noi.

Tokona, arai Paulo ekaduaran, ngolo itatamit Ekuwuam ngolo Akuangan. Erai kibatisat Paulo a Lokiro a Ekapolon Yesu Kristo, ido tema ebe, ngini daadang itiyiae nguna egelaaka anakitatam keng torau ngini ilamam, kona erai na apaki ngina kienyunet ido toanyut atemar nyeroko nabo ekanisa erai Ekuwuam ngolo Akuangan erikit nai erai ngolo ipukato Nginikolaitan. Ngiticisio 20:27-30,

"Anerai abu ayong nyaesik alimonokin iyes ngakiro nguna ka Akuj.

Tocoikisi aneni kus ka aneni a esipan a ngolo ikitaraunia iyes Ekuwuam ngolo Akuangan ngiketeok, akisimuj ekanisa ka Akuj ngolo agieluni inges a ngaokot keng a elope,

Ayeni ayong atemar ekau ngina ka anyoun kang, elomunete ngipeei ngulu dedeng kiding kus ngulu nyideunete esipan.

Alokidingkus ngilopeyek enyounete ngitunga, irworosi ngakiro nguna ebatarak, akiriarngekasiomak nenikec."

Abu Paulo kingolik ngun eponito. Nai abu kicik ikes ikotere esacardotiane ngolo apirianan ngolo ayiai ebunit akikamar a ngakitatameta kec a nguna aliokonok a ngun. Ayeni inges atemar ebe epote ikes akitolomun epite ece ngolo kilipet ngolo egolorit ngitunga alotic a ngolo ke Ekuwuam a ngolo Akuangan. Tar tokona dang alotoma ngitunga ngulu alalak ngulu ebasi ebe ikirai ikes ngulu ikilacakina ka ikilelebakatar kan Ekuwuam dang ngolo Akuangan emam alacakina ngina alalan aneni a ngikelipak, ido ngikudio ngulu iteo iwon, ikes ngikalimonokinak ngikudo ngulu eyiakatar akijaanakin ngina iengakin

Ekuwuam ido kiboyee esipan kikatokinite akijaar ngun. Erai na akigworo aneni eyiai Paulo ngolo abala ebe, ngina itukokinotor iyes kapei, iyakatar iyes daadang arikio ngina ke Ekuwuam a ngolo Akuangan ka apotu daadang toyiakaun nakijaanakin ngina ke Ekuwuam.

Ido ekanisa ngolo imorikina ngol emam nyesioma nugu a Nakigiret kori tar a loemuto a ngulu ngorok. Apaki daadang ngina eyiaunia Akuj apeyo keng ngina ke Ekuwuam Akuangan ido tolacakinos ngitunga, ekau ka adiopaki toenuaros nabo kau nibore nginipei sek alomuniata ikes ngin. Ngina alomunia Lusa alotooma Ekatoikaane, apotu ngitunga toraut ngulu elacakina alotooma apaki adio. Nai ngina atwania inges, togeunete ngitunga akisidiniyor, ido nguna atamete ikes ebe anupit inges apotu toyeyut nai ngakitatameta kec ka ngatameta ka tongero dang itunganan ngini irworo nguna nyiriamara ka nguna ebasi ikes. Apotu tolomasi daadang lopite a Katolik ka toyiakatar igelanut idio. Ido napakana elalak ngulu a Lusaran ngulu ecamito abongor kau ama.

Okoe, ee! alotooma Apukokinio 12, ayiakar amalaat ngina ngorot ya ata nakoku nguna alalak. Ikwaan atanakoku nu jik ka toto kec. Iwakinete ikes Akirot nawai, tongero etic ngolo ke Ekuwuam ka Akuj, tomenut ngikelipak, ido kitotionikis ngikelipak akilip Akuj mati erai itorunit neni kec kori kitorunite lopitene kec, ibore ngini erai ikongin nai erai ibore ngini ka amamut akiyiun ngini itetemunit Satan elope.

Ai mono ikiyia iwon alotoma Lokuwuam? Ikiyia iwon nalongisat ngina ka akirionut. Epite ngolo ekoyakinere iwon alotooma ekanisa ngolo esiaunan ye. Nyeroko Pentekost etakani ido Akirot dang nyeroko nabo eriamun. Akilunyonokin lorotin ngulu a ngikiakia, ngina tokona iyia na, emam Anakirot. Erai ibore ngini itiyiaunit itunganan. Ilunyokino inges nakiyokino ngina abu AKUJ, MEERE ITUNGANAN, kiwaaki lokanisa. Amam Petero tar alo Roma. Nai toliokonete ikes tobasi ebe ayiai inges Roma. Itogogongito ngiemuto ngulu ngorok atemar amame inges a nen. Eyiakasi ngitunga ngulu esiomete ngiemuto ngulu ngorok, ido kiukakis ngiseketa kec ido tobongosi nabo kau akinup alioko. Ai iriamunia iyong "ekawoikiniton a Kristo" alotoma Akirot? Emam itunganan epedori akiyia ewae keng, torai bo etiyiaun ngun ka tocamunito ngitunga dang. Ai iriamunia iyong "apukokino ngina iyiatakinitea ngin" erai ibore ngini ecamakinite Akuj, akilo noi apukokino ngina egelana aneni a ngina sek ikiinitae? Nai ecamunito ikes ka kiengunito dang a nen. Ai iriamunia iyong "Purukatorio"? ai iriamunia iyong "Emisa"? ai iriamunia iyong neni "etacere ngisilinga ikotere ilomunia iyong alogeena"? emam ngun Anakirot, nai iwanakinete ngitunga ngun lokitabo kec ido kisitiyiata ikes akikamaria ngitunga, kipukata ikes ka akitukurian. Ai iriamunia iyong neni "epedoritor itunganan akitim iwon ikwa ngina kerakar inges Akuj"? "Ngipeei ngulu dedeng," nyitemokino tar alimunet na akitamun ikes ejok. Enikolaitane. Erionget. Etunganan alokidiana ngoloce tunganan.

Tobongosi neni ka Akuj. Tokiwa eroko apaki. Toanyutu akigiret anarwatata ka akai. Igiri inges etube. Ikwa ngina aponere kiranyunere ngiboro ngulu akuangak ngulu ke eyekalu ngul, abu nen yau anyunyura ka Akuj, tokona Akirot dang ngina Asegan na adaun akiranyun, ka Ekuwuam dang adaun akitunyunyurikin, ido etube lo a ne, nyelogo adolu lokek. Tokiwa! Tokiwa! Tobongosi Pentekost. Tobongosi narikio ngina sek ke Ekuwuam a ngolo Akuangan. Tobongosi Nakiroto ka Akuj, kan nyo ebeitor iyes atwanare?

ETOIL NGOLO KE EKWUAM

Apukokino 2:7,

"Inges ngini eyiai akit, kiira nguna ebala Ekuwam neni a ngikanisae; Inges ngini ipiyori ainakini ayong akinyam Alokitoe angolo ka Akiyar, Angolo eyiai kiding eparadiso ka Akuj."

"Inges ngini eyiai akit, kiira nguna ebala Ekuwam neni a ngikanisae." Acepaki epote ngamilionin a ngitunga akiirar ngakiro nu, kori akisiom ikes. Nai ngiai bo epote akiricakin ikes? Nyikiyeni iwon ngul. Nai inges ngini ebuni akitookin akekit ido kiitanite ayenun ngakiro nguna ka akiyookino, ebuni Ekuwuam ka Akuj akitacaikin inges. Erai kengara akonikit Nakiroto, ebuni Ekuwuam ka Akuj akitarauan Akirot ibore ngini a kire neni kon. Erai ngol etic ngolo ke Ekuwam. Apedori ayong akitatam iyes akiyokino, nai ani pa kingaa iyong ngakii kon akiiraria, ka etau kon akidyaunia, emam nyiriamuni iyong apukokinio.

Toanyua, ebala ebe irworo Ekuwuam neni a ngikanisae. Apolou keng ebe irworo inges neni angulu alalak mere pei bon. Mam pa abu Ekuwuam inak Yokana akigir nu neni ke edio kanisa alo Epeso, kori neni ka anyamet angina esiaunan bon. Erai ikotere nganyameta daadang. Nai erai lo ekanisa ngoloangageununeta. Angun, ikwaaninges ke ekitabo ngolo ka Ageun. Nguna kepotu togeunos alokitabo a ngolo ka Ageun, erubakinete ikote neni pei nen alotoma Akirot daadang etya neni etya pakangina egolokinio alokitabo a ngolo ka apukokinio. Angun, ekanisa logo, ngolokebu togeu alokitabo a Ngiticisio a ngikiakia erai akipimet ka Akuj ngina ipimere nganyameta ngunace daadang paka ngina egolokinor anyanyamet angina a Laodikia. Tocoik ejok. emaikina nginanyamet daadang tocoikina, anera nguna itiyiasi ane erai ageunet bon. Ekitoe ni cici ngin ngini keponi todupakinae ngin elosi apolore. Ebuni inges apolore anyanyameta. Erai, nai, lo eemut neni angolo kristoit alotooma nginanyamet daadang paka ngina ebunio Yesu. Ee, ikote nen, anera erai ekuwuam irworo. Amen

AKIIKINO NGINA KE EROPIT

Apukokino 2:7,

"Inges ngini ipiyori ainakini ayong akinyam a Lokitoe angolo ka Akiyar, angolo eyiai kiding eparadiso ka Akuj."

Erai na akiikinet ngina a moi neni angikelounak a daadang a ngulu anganyameta adaadang. Ngina ekutakinere a rupepe ngina ka anyarao lojie ngolo ka awasia, kedaun iwon akiperikin ngiboro yok ngulu jiet kwap, ikiponi nai iwon akiengun aloparadiso ka Akuj, ido ayokotyaket erauni Ekitoe ngolo ka Akiyar, angina a ngikaru ka ngikaru.

"Ekitoe ngolo ka Akiyar." Nyerauni mono ngol erwor ngolo ajokan a? elimunitoi ngarwatin ngauni alotooma ekitabon ngolo ka Ageun ka ngarwatin ngauni alotooma ekitaabo ngolo ka Apukokino. Alotooma ngakiboisio nguna kanikapei nugu erai ekitoe lo ngolopei ngol ido itodiarit jik ibore nginipei ngin.

Nai nyobo Ekitoe ngolo ka Akiyar? Kire, na esyaunan, ebeit mono iwon oyenutu apolou ngina iteyenunit Ekitoe. Alotooma Akimario 24:6, ikwapei etamia Balaam ngisrael, ebala inges ebe erai ikes "ngikito ngulu adupaki Ekapolon." Ngikito a lotoma ngakigiret itodiarito ngitunga ikwapei alotooma ngikirukisio 1. Angun Ekitoe ngolo ka Akiyar erai torai Etunganan ngolo ka Akiyar, ido erai nai ngol Yesu.

Aso ayiakasi ngikito ngiarei ewaasi alokiding Emanikor ngolo ke Eden. Arai epei ekitoe ngolo ka Akiyar loce erai Ekitoe ngolo ka ayenun nguna Ajokak ka nguna Aronok. Abeit itunganan toyiar alokitoe a ngolo ka Akiyar; pa abeit inges akitap Ekitoe loceye ani ketap etwani. Nai abu etunganan tonyam nguna ka Ekitoe aye, kedau inges akityia ngun tolmakini nai atwanare toma keng. Torauni nai inges ngolo etiakara aneni ka Akuj.

Aso Ekitoe ngol ngolo ayiai Eden, Ekitoe ngol ngolo arai alibunet ngina ka Akiyar, arai Yesu. Alotooma Yokana 6-8 itodiara Yesu elope ikwa alibunet ngina ka Akiyar angina emam nyedaun. Abu inges elope tonyarai ebe arai inges Amukati ngina abuni Anakuj. Abu inges kirwor nguna ka akipotun akekukuwan ka dang ebe kenyam itunganan akekuan emam nyetwani. Abu Inges kiser a ebe ayeni Inges Aburam, ka dang ebe eroko Aburam Ayai Inges. Abu Inges todwar ebe erauni Inges elope abuni ainakin ikes ngakipi nguna Ayiarak nguna ani erai kemat itunganan emam nabo nyenyami inges akure, nai ebuni inges akiyar ngikaru ngulu emam nyedaunos. Abu Inges elope kitoodiar ikwapei "AYAI" NGOLO APOLON NOOI. Erai inges Amukati ngina ka Akiyar, akare ngina ka Akiyar, ngolo eyiari ngikaru daadang, Ekitoe ngolo ka Akiyar. Ayiai inges sek inaa Eden kiding Emanikor ikwapei ebunio ayiakaunor kiding Eparadiso ngolo ka Akuj.

Etamito ngice ebe ngikito lu arei ngulu alomanikor ngul arai ngikito ngice ngulu ikwaan ka ngulu sek ewakinit Akuj nen. Nai ngikasyomak ngulu ecoitoko eyenete atemar mam ngun nyikote nen. Ngina eworoo Yokana Ekebatsan ebe idokokinitoe aep nataagor angikito adaadang, pa erworo inges nguna ikamunito ngikito kire, nai ayiai apolou keng tooma Lokuwam . Nai alotooma 1Yokana 5:11 ebala ebe;

"Naga inges AKITEYENUNET ebe, abu Akuj ikiinak iwon Akiyar ngina angikaru ka ngikaru, eyiai dang Akiyar ngin tooma lokoku keng."

Ebala Yesu alotooma Yokana 5:40,

"Nabo nyicamito iyes aponare neni kang toriamut Akiyar."

Angun itodiarit Akivot ka Akuj etakani ka akilerer ebe Akiyar, AKIYAR NGINA EMAM NYEDAUN, eyiai toma lokoku keng. Mam ka acekiding. 1Yokana 5:12,

"Inges ngini eyiai Lokoku, eyai Akiyar; ngini emam Lokoku ka Akuj, emam Akiyar."

Aso ikwapei nyepedoror akiteyenunet akijulakino kerai dang tolemarae idiobore alotoma keng, kori akiyatakino, inges atemar ewoi akiteyenunet ebe EYAI AKIYAR TOOMA LOKOKU. Ikwapei ikoniata nugu nege, EKITOE NGOLO ALOMANIKOR NGOL ERAUNI YESU.

Iyookino. Erai kerai Ekitoe ngolo ka Akiyar itunganan, apolou keng erai Ekitoe ngolo ka ayenun nguna Ajokak ka nguna Aronok DANG itunganan. Mam nyerauni icebore. Angun awaasi ngolo Eyokino ka ngolo Aronon ngol ediyediye anen aloking Emanikor ngolo ke Eden. Esekiel 28:13a

"Iyai iyong (Satan) Lomanikor ngolo ke Eden, Amana ngina ka Akuj."

Nege inges ikiriamunia iwon Apukokinio ngina a kire ngina ke "Ekinyomit ke Emun." Nugu ikes kire nguna apotu totakanut Alomanikor ke Eden. Ebala Akivot ebe abu Emun tomodik Eva abu kire Emun kisupa inges. Ageun 3:1,

"Anen arai emun ngol, ngolo apiirianan noi akilo ngitiang daadang ngulu asubunit Ekapolon Akuj."

Arai etyang lo ngolo ekwaan jik ka itunganan (Nai torai ca etyang) ka dang apedorit atamatam ka erwor dang. Kerai inges esubuna ngolo awoi itenara (ikwa itunganan) ido asibit ayiai inges kiding Ecom ngolo apolon ngolo angamoni (gorilla) nai toapikinite cut itunganan. Aapi inges nooi anaraut itunganan, tar ngina apedoria ekinyomit keng akimorikin ka ngini ka aberu akitodol ngina etopotiyorio inges. Ngina atakanuniata nugu, abu Akuj kilam etiang ngol. Abu inges kijulak ngina koit daadang anakuwan keng ikotere eliae ikwa emun. Epedori aosou ngina asayanis akingic daadang nguna ecamit nai mam nyeriamuni arucokina kec engopit. Abu Akuj toany ngun. Erai itunganan ngini aason ido asakit inges aanyun arucokina ngina a itunganan ka etiang ecamit akitogogong nguna ka aluwonor (evolution). Emam adio luwonor. Nai abu itunganan ke etiang kingodiakin. Erai ngin apei kimunono ka Akuj ngina ewaitae nai apukor anege. Apotu ngun totakanut alokau ka ama alokiding Eden anguna abunio Eva tomulenio Akiyar anguna ka acamun Atwanare.

Toanyu nguna abu Akuj tolimok ikes alomanikori. Ageun 3:15,

"ka dang ewaakini Ayong amoitanut kiding kon ka aberu, ka kiding ekonikinyomit ka ikekinyomit, ebuni inges akiwan akonikou ka ibuni iyong akiwan aketotinyo."

Erai kikinyomitae iwon kire nguna ebala Akiroto ebe ayiakar kire aberu abeeye, inges nait atemar keyakatar emun dang ekinyomit. Erai kerai ekinyomit ka aberu ikoku ngini kile nyiriamakina ka ekile, inges atemar ekinyomit dang ngolo ke emun abeit toyakaun alopite alopei angol, inges atemar abeit ice sapat kidounoe tomam akiitanit ekile. Emam ekasyoman ngolo nyeyeni atemar ekinyomit ngolo ka aberu erai kristo, ngolo abuni alopite ka Akuj, tomam ekile ayenun aberu alopite sek angitunga. Eyeneng dang kojokon ebe awanat ngina ka akou ke emun ngin a atamitae ya arai adwarasit kire ngina ekamunit nguna abeit Kristo kirikak akitiyakin Satan alomusalaba. Alomusalaba anen abu Kristo towan akou a satan, satan dang towan atotinyo ke Ekapolon.

Atutubet ngina ka akigiret ana inges apukokinio ngina itoodiarit epite ngolo aekino ekinyomit a etiang nakwap, ikwapei ikiyiakar ka nguna eyiakasi toma Luka 1:26-35, neni itodiarit cut epite ngolo abunio ekinyomit ka aberu kitodiunor etakani tomam akiitanit ekile.

"ka alolap angolo angikankapei abu Akuj kiyakiu emalaika Gabriel lotaun ngolo a Galilea, ngolo anyaritae Nazaret,

neni ka apese angina emalat ekile ngolo arai ekekiro Yosepu, ngolo ka akai a Daudi; arai ekiro ka abikirat Maria.

Abu emalaika bu neni keng, tema ebe, maata, iyong ngina ikiminae noi, eyai Ekapolon ka iyong: irereng iyong alokiding ngaberu.

Kedau inges akingolikin inges, abu tobul inges anguna angakiro anguna abu kiira, totamak alotaukeng atemar ali malas lo?

Tolimok emalaika inges tema, nyikibul, Maria: anerai iriamu iyong ajokis aneni ka Akuj.

Ka toany, ipotiuni iyong anakook kon, ka idouni ikoku ngini sapat, ido ibuni iyong alimokin inges Ekiro YESU.

Ebuni inges apoloor, ka dang eponio anyarare inges ebe lokoku angolo eyai kidiama noi: ka ebuni Ekapolon Akuj ainakin inges ekicolong apapakeng a Daudi:

ido ebuni Inges akipuka akai apapakeng ngikaru ka ngikaru; apukan keng emam asalunet. Tobongok nai Maria emalaika tema, epedor nu ikwaani, anerai nyayakatar ayong ekile?

Tobongok nai emalaika inges tema, ebuni Ekuwam ngolo akwangan neni kon, ebuni dang apedor angolo eyiai kidiama noi akimukor iyong; aneni inges ngini asegan ngini ibuni iyong akidoun ngin eponio anyarare inges ebe Lokoku ka Akuj."

Ikwapei eraakar ekinyomit ngolo ka aberu Akuj aurun alotooma akuwan angitunga, aso ekinyomit ke emun dang inges erot ngolo abunio satan topedoria angaaria ekek ngolo etolomunia akekuwan lotunga. Anerai atyono satan (anerai erai inges ekuwam kongin ngolo asubunio) aurun bon alopite angolo abunio Akuj tourunor, angun ikilimokinit iwon Ageun epite ngolo aurunia inges ekekinyomit kitodiunor ka topedunor tooma ngitunga. Ka dang kiitunite ebe enyaritae satan ebe 'emun.' Ikiworo nai iwon nguna ikamunito ekinyomit keng ka elomune keng lotunga.

Eroko Adam nyeyenuna Eva aberu keng, abu emun kisiau ayenun inges ekingaren. Ka arai ngolo aponi tourunae alopite alo Kaino. Arai Kaino (euriat, eletonit) lokoku a ngolo "Aronon." 1Yokana 3:12. Pa apedor Ekuwam ngolo Akwangan alotooma Yokana anyarare Adam ebe "ngolo aronon ngol" (mati kerai inges eurunit Kaino) ido nabo ka acekiding tonyara Adam ebe "Lokoku ka Akuj" arai inges lokoku ka Akuj alotoma asubunio. Luka 3:38. Abu nai Kaino kijulakin alopitesio keng ikwa papa keng, ngolo arai ekaiaunan atwanare, ekaaran. Alopite angolo abunio inges towoikinia Akuj ngina alosikinio inges ngolo

etiron ngiboro daadang alotoma Ageun 4:5,13,14, etakani inges anen alopitesio keng erai cut ngolo nyikwaan ka itunganan, ido esibit elunyara inges alopitesio keng akilo nguna iteyenunito ngakigiret nguna ikamunito apaki daadang ngina elosikinio Akuj satan dang.

"nai neni a Kaino ka ainakinet keng pa abu inges tocamu. Ido abu Kaino tongo nooi, tonyoridid ereet keng.

Tolimok nai Ekapolon Kaino tema, ai bo eyai lokaatokon Abele? Abu inges tobongok tema nyayeni ayong: arai ayong ekeyokon alokaatokang a?

Tobongok nai kaino Ekapolon tema, epol nooi akisicanio kang nyapedori ayong akidang.

Toanyu, ikirit iyong ayong anapaaran ana anakwap; ido abuni ayong angopit aloreet kon; arauni dang ekakeran ngolo elwari anakwap; ido daadang ngini akariamuni ayong akaari."

Kitek kojokan epite ngolo itoodiunitor akiteyenunet ka Akuj ngauruneta a Kaino, Abele ka Set. Ageun 4:1,

"Abu nai Adam toyenu akeberu Eva, abu nai topotiu, ido touru Kaino, ka abu tema ebe, adau ayong ariamun esapat aneni ke Ekaoplun. Abu nai nabo inges touru lokatokeng Abele."

Ageun 4:25,

"Abu nabo Adam toyenu akeberu; abu inges touru ikoku ngini sapat, tolimok ekekiro Set..."

Erai ngisapa ngiuni abu Adam touru anakiriamuneta angaarei. Ikwapei eraakar Ebaibul Akirot ka Akuj ngina itemokino ka Kiyokino dang, nyerauni nai naga adiobucaret nai erai inges akiteyenunet ngina ka kitacaikino yok. Ikwapei aurunere ngisapa ngiuni aloticisio a NGIAREI ka Adam, iyeni iyong KOJOKAN atemar EPEI alotoma ngiuni ngul PA ARAI lokoku ka Adam. Abu Akuj kigir nugu alopite alo ikotere ikitodikini inges iwon idiobore. Nguna akire nu ebe, ayiakatar Eva nakook keng ngisapa NGIAREI (ngimuu) anaurikineta anguna AGELEGELIA. Ewokit inges ngimuu, kingarenikinite nai apotiorio a Kaino ngina ka Abele. Toanyu NGIMUU ngul nabo. Akisikwanet ngina iyokino ikwa ngunace sek. Nai neni a ngulu etamito atemar ebe nyepedoro ngun, ebeit ikes toyenut atemar ebe ilapara ngakitogogonget nguna a ngidaktarin nguna ikamunito ngaberu nguna epotiete ngidwe ngiare-rei ngulu angabeei anguna gelegelia apaki dang ngina ka abukokin ngaokot a ekile togelegelia ka apaki dang ngina kikamanaret dang yaikinete ngarwa ngadies, MERE IKONGINA BON, itodiarito dang ngace kiteyenuneta ebe kepotu ngikiliok ngiarei touruut ngimuu ngiarei ngulu agelegelia. Lupeirwa eapiyete lugu aponi kiserakinae akwap nguna ka aceberu ngina ka akwap a Nowe, ngina ayiai isiitakinete ekekile anguna ka akigang inges ka ngimuu keng, akwang nai ipei ka kiriono nginice. Abu nai inges kiik atemar ayiakar inges ece minat keng ngolo kirionon. Alwanikina ngapotiyonoreta ayaito ngisabito ngiuni, alo Bemonte, Teksas, alokaru 1963, eyiai nabo ace kiteyenunet ngina ikamunit ngimuu ngulu alalak ngulu alwanianakina ngarwa nguna kepotiyonorete, ationo noi ekidoune kec tar ngina adikino aberu etwania ipei koku anakidoun.

Tokona nyobo abeitor nugu akitiyaun ikona? Nyobo abeitor ekinyomit ngolo ke emun bu alopite alo? Asubunitae sek itunganan anguna ka Akuj. Eitana itunganan torai eyekalu ka Akuj. Akibois ngina iengununya Akuj. (Ekuwam ngolo Akwangan) arai itunganan, eyekalu. Ngiticisio 7:46-51,

"Ngolo abu toriam ajokis anakonyen ka Akuj,ido kingitak ariamun akibois ngina ka Akuj a Yakobo.

Nai abu Solomon todukok inges akai.

Nai ngolo alokidiana noi nyiboi anakais anguna itiyao angakan; ikwapei irworor ekaduanan ebe,

erai Adis ekakicolong ka erai akwap ekicolong kang ngolo angakakejen; Ebala Ekapolon ebe, ikidukokinete iyees ayong akai ngina ikoni ai? Kori nyo akibois ngina ka akiengun kang?

Mere ngakakan etiyaunete ngiboro lu daadang-a?

iyees ngulu egogong ngimosiringin ka ngulu nyikikepitae alotai ka naki, iuriarito iyees juijui Ekuwuam ngolo Akuangan; ikwapei etiyiaeneneata atapapaakus, itiyiaenenete iyees dang ikwanginapei.

Aberakina kolong sek satan ayenut nugu. Ecamit inges dang akibois anitunganan ikwapei itiyaa Akuj dang. Nai ewounitor Akuj apedor ngin erai nakeng bon. Nyepedori Satan akitiya nu. Nyeyiakatar inges ngapedorosio nguna subunet idiobore. Erot epei bon ngolo apedoria satan akirikakin nguna alosikinit inges etic inges Alomar keng lomun alo Eden ikwa ngina kolong alomaria alopite angolo angikuwamin angulu aronok loguruyei alo Gadara. Nyelomanari Akuj lotiang. Nai epedori satan ka elomari dang anguna ka

akirikakinia nguna ecamit inges. Pa apedorit inges ariamun ikoku aneni a Eva alopite angolo abunio Akuj toriamunia aneni a Maria. Aso abu inges toloma lotyang tomodikinia nai Eva. Abu inges kisupa inges ido alotooma keng abu satan toriamu ikoku. Eyiakatar Kaino ngipitesio ngulu ke Ekuwam a satan ka akileleba ka ngipitesio (lu ka akuwan) ngulu ke etyang dang. Nyiumok anera Ekuwam ngolo Akwangan dang ebal ebe erai Kaino lokoku a ngolo aronon. Erai kire.

Tokona acamit ayong alosit nakitogogongeta ngadi nguna eyiakare iwon ebe eyiai arucokina kiding itunganan ka etiang. Erai ibore ngini etakani jik. Iyeni mono iyong atemar ebe ipedori iyong alemun ikiner ngini cici alotoma itaok a etiang gini aroko ekapiario ido topedok ikes lotunga a? ido ikiner ngini cici ngin (thyroid cells) elosi jik kiyoor lokiner a itunganan ngolo ikwaan jik ka ngolo sek kelemunere inges. Ikiner ngini cici ngini ke engalura iyoor jik longalura a itunganan. Iyenu tokona iyong epite ngolo eumokinakatar nugu a? eyai aosou adio ngina iyonori nginerin ngulu angitiang jik lonerin a ngitunga nglu iyokino. Ecamunit aosou ngin nginerin ngul ido kiwaanak dang nakiboisio nguna iyokino. Eyai arucokina kiding etiang ka itunganan. Nyepedorete ikes akimorikin ido touriata. Ekasi ngun. Nai alokau ka ama alomanikor abu akimorikin ngin kitiyakin ido dang eroko epite ngolo ka akinwok ngol itogogongit. Anera alokau ka ama alo Eden arai emun etiang ngolo awoi itenara (ikwa itunganan) Aapikinit inges cut itunganan. Arai inges ca cut itunganan. Abu nai satan kisitiya abaati ngina ka eyakaunitene a nginerin ka akuwan a etyang alo anguna ka amodikinia Eva. Abu nai Akuj tomunaaya epikica a emun a ngol. Mam nabo etiang edio ngolo imorikin ka itunganan. Nai eyiai ca arucokina ngin.

Tokona ikwapei ikidolunio neni ebai ne, kimieki tokona atosipok ngatameta kus nakiroto naga ikotere ianyunete iyees ajokis ngina ka Alomar nakitatam ngina a 'ekinyomit a emun' ikwapei adaunia ayong akitiya. Ikigeuni iwon anguna yenen ebe ayiakasi ngikito NGIAREI kiding emanikor. Ekito ngolo ka Akiyar arai Yesu. Ekito loceye etakani jik erai Satan ikotere anguna angaraito anguna apotu tolmot alokitoe angol. Angun nai, ikiyeni iwon atemar arucokina ngikito ngulu arei ngul ka ngitunga, kerai tomam pa robo kiwaakinitae ikes nen. Eitana ikes eyiakatar atiaketait alotoma epulan ngolo ka apiirianut ka alosikinet ka Akuj alopite angolo ka arucokina kec ka ngitunga, ka neni keng ani erai pa kikote ngun nen inges atemar nyikitemari iwon ebe erai Akuj ngina eyeni ngakiro daadang. Iyookino nu jik, nyikote neni a? aso itodiarit Akirot ejok ebe EROKO nyepetakina apetetait ngina ka akwap, arai alosikinet ka Akuj akimor ka itunganan Akiyar keng ngina emam nyedaun. Ngiapesoi 1:4-11,

"ikwanginapei ikiseunia inges iwon alotoma keng eringa nyitiyauna akwap, osodete iwon okwangiata ido tomam akemer alokingaren keng alotoma amina.

Abu ingesitoseu iwon kolong sek araun ngidwe keng, anguna a Yesu Kristo, ikwanginapei kitojokia akecamit,

Tosodi kituri akisir ngina ka akejokis, ngina ikiinakini inges iwon ikongin alotoma ngolo minat.

Alotomakeng eyai iwon alakunio yok anguna angaokoto keng, ka akisioniyo ngasecisia yok, ikwapei eyiakar abaru ngina ka akejokis, ngina abu inges kitalala aneniyok alotoma aosou daadang ka ayenut,

Kedau akiteyenun iwon nguna imunono nguna ka akecamit, ikwanginapei keyiakar akelakara ngina ajokan ngina kelosikinit Inges alotoma keng.

Nguna angapakio anguna edolito, acunakin ngiboro daadang toma Kristo, ngiboro ngulu anadis, ka ngiboro ngulu alokwap.

Tomakeng ikiriamu iwon akirum, ikiseun sek ikwanginapei eyiakar akelosikinit angolo itiyiae ngiboro daadang alotoma acamit keng.

Apukokinio 13:8,

"Ka ikes daadang ngulu iboyete alotooma akwap ekukonokinosi inges (satan), ngulu nyigiritae ngirorwa kec lokitabo ngolo ka Akiyar ngolo a imesek angini aponi toarae eroko nyesubuna apetetait ka akwap."

Nai Akiyar ngin pa apedoro, kori pa etemokino, akimor inges a edio pite adaadang mati bon alopite angolo ka "Akuj atakanun alotooma akuwan." Arai ngol epeiwa ngolo ka apeleikinet angina ruba angina alosikinit inges. Arai atametait naga ngina abeit kipurore akibuses ngina ka ajokis keng. Arai atametait ngina ka akiteyario. Topupok tokona ejok "Akuj ikwapei eraakar inges Ekalakunan, eitana inges kitemokinite etunganan ngolo ebuni akiitan alakunio ikotere eriamuni inges elope apolou ka apeleikinet ngina ka ayakau keng." Erai ngun nguna egolito amiat apei iyookino ka dang itogogongito ngakigiret nguna alalak ikwapei dang itodiunitor engaet ngolo Ngiromanin 11:36,

"Naarai epote NGIBORO DAADANG anenikeng, eyia angunakeng, ido ebongorete nenikeng. Toyiai AKIBUSES nenikeng ngikaru ngikaru. Amen."

Pa apedori nai etunganan abunore akinyam Ekitoe ngolo ka Akiyar ngolo ayai kiding emanikor. Abeit Akiyar ngina ka Ekitoe ngina emam nyedaun ngin aruwor mono itungaganan. Nai eroko mono Akuj nyitonyouno ka alakun ekasecan, eitana mono inges toyakatar ekasecan ngolo itonyouni inges ido tolaku. Eitana etunganan kibusokin. Akibusokin ngina abeit kitolomu Satan, eitanit dang akuwan ikotere itolomunia akibusokin. Abeit Satan dang abunore enapit akuwan. Nai pa apedorit Satan abunore enapit akuwan a itunganan ido kitolomunia akibusokin lopite ngolo abunio Kristo enapit akuwan ngia a itunganan anguna ka aiunia ngulu ebusokina. Nai ayai etiang, Ebe Etiang, ngolo aapikinit cut itunganan ngolo abu Satan toloma neni keng ka alopite a etiang alo inges adolokinio inges itunganan ido kitolomunia akibusokin, ka topedunor dang tooma ngitunga, lopite ngolo abeitor Kristo dang apeikolongit alomun tooma ngitunga, ka tooma ngawat a ngitunga paka akitodol nayarun neni ikiyakaunor iwon ngawat nguna ka akibuses nguna ikwaan ka ngina keng. Aso nguna abu Akuj kitiya ane alomanikor arai apeleikinet ngina alosikinit inges. Ani dang kedau Satan akitolomun ngun nguna sek eitana kotere ilelebiari nguna sek alosikinit Akuj, mam co nai itunganan pa apedori nabo adolokin Ekitoe ngolo ka Akiyar alomanikor. Mam cut. Aroko esaa nyedolo. Nai etiang (etiang inges abu kitolomu akibusokin kerai na nyitiyaunit? Kimieki nai toarai akiyar a etiang) inges aponi tolemunae ikotere ebukorio ngaokot keng ikotere iriamun Akuj ka itunganan nabo. Eitana toyakaun apei paaran ngina ebeitor Akuj apeleun alotooma akuwan, ka alopite angolo ka akisirumio keng ngileec abu topedo aiun itunganan ngini sek ebusokina ka abu kitarau inges ekeruman ngolo ka Akiyar angina emam nyedaun. Erai kianyu iyong nugu, imisiuni iyong nai guna ikamunito auri ngina ke emun ido iyenuni dang ebe emam nyera kire arait ngina ke ekiteo ca kire kebu Eva tonyam. Mam, erai akiranyun ngina aitunganan alopite angolo ka akinyalakin ekinyomit

Tokona ayeni ayong atemar anabongokin akingiset apei iburiburi nabo nginace abunore, ido ekengitasi ayong ngitunga ebasi, "Erai kibusokina Eva alopite angol, inyo nai abu Adam kitiya, anera abe abu bo Akuj kisibura Adam?" Epataka ngun. Erai akirot ka Akuj ngina sek irikakina anakuj. Eroko nyitiyauna idio kabelit ngini ka apuwa, ayai akirot ngin (Ekisil ngolo ka Akuj) ayai inges IKONI JIK NENI PEI IGRITERE LOBAIBUL YOK. Tokona ikitatami iwon Akirot atemar ebe ani kenyou aberu toesik ekile keng ido torukosi ka ecekile erauni inges akaloman ido nyeroko nabo inges erai ngina edukokina ido nyebeit ekile keng kinyaku inges nabo. Eyokino akirot ngin alo Eden ikwapei eyokinakor apaki ngina egiria Moses inges lokisila. Nyijulanakin Akirot. Abu robo Adam kinyaku inges. Ayeni inges kojokan nguna etiyae inges, nai abu ca kitiya kongina. Anerai arai inges ekiner keng, ido akapakina inges akiwok ngun daadang elope. Pa abu tocamak inges elosi. Abu inges topotik Eva. Ayeni inges atemar epotiyori. Ayeni inges kojokan nguna etakaunete lotunga, ido abu inges togiera ngitunga daadang nakisec anguna ka ariamun Eva, anera amina inges.

Aso aponi kidounoi ngisapa ngiarei. Ngisapa ngulu arai toraut atapapa kec a ngitunga a daadang a ngulu co sek asir kemunaun. Ebasi bo nguna igitae anguna kec ai? Tosiom nguna igitae. Yuda 14,

"Enoka dang ngolo angikankarei ameun aneni ka Adam, abu todwar..."

Ageun 5 inges ekokoro ngolo ikamunit ateker a Enoka, eyaunit aketeker alopite alo,

Adam, 2. Set, 3. Enos, 4. Kainan, 5. Maalalel, 6. Yared, 7. Enoka.

Toyenu ebe nyimarunitae Kaino. Ereuna ateker ka Adam alotoma Set. Kerai torai Kaino lokoku ka Adam, kiwakinit ekisil ngolo ka araut ekiyai inges lokimar ka ateker ka Adam. Ka nabo dang ejok tomisiunitetei kojokan ebe alotoma Ageun 5:3, ebala ebe, "Abu Adam toyiar ngikaru amiati apei ka ngatomoniuni, touru esapat anakikwaanet keng ka anaputo keng; tomaik ekekiro Set." Emam akibois adio ngina ebakar ebe arai Kaino ngolo ekwaan ka Adam, eitana sek kikote ngun nen erai kerai torai Kaino lokoku keng, anera ebala sek ekisil ngolo ka auri ebe touri nginibore ekekabila. Emaikina iwon atoyenutu kojokan nguna akire ebe alotoma ngatekerin nguna eyiakasi Nageun ka Luka, emam nyetakani Kaino anen. Ani kerai torai Kaino lokoku ka Adam kelimunitoe nguna keng ka adio kiding atemar, "Kaino, ngolo arai lokoku ka Adam, a ngolo arai lokoku ka Akuj." Nyebala neni ka dang NYETEMARI neni.

Kire co jik apotu ngikasyomak yaa apaki ngina aoyan isibakito ngilaino ngiarei ngulu a ngitunga: epei kec inges elain ngolo ka Akuj ngolo itorit neni a Set ka loce lain ngolo erai mere elain ka Akuj ngolo egeunit Kaino. Ka dang eumokina nu, ebe kiyokino ngikasyomak dang lupei lugu anege anera pa apotu topedosi alimokin iwon epite ngolo arakar Kaino ekabila a itunganan angini arai inges ka kire dang epite ngolo arakatar Abele ka Set ngulu ke Ekuwam, elain ngolo ka Akuj. Nguna akire, arai Kaino ngolo asibit arai ngolo ke ekuwam ido Abele torai ngolo adit Ekuwam, ka Set dang tosibite amamukatar Ekuwam nabo cut. Totiyaun nai co eyakaunitene a ngitunga neti iranyuna noi anera alotoma nganyameta nguna atupakinete ngunace arai ngitunga ngulu apotu tolwakiyasi aneni ka Akuj. Mam cut, abu Kaino topeleu erai ngolo aronon noi emam itunganan idio ngini kolong keyai ngini itamere aronis keng anera abu inges toryenyaanik Akuj ka Akirot dang.

Tokona kimyek nugu toyenun: nyeboliatar ngakigiret ngakiro. Nguna daadang igitae eya nen ikotere ngakonyen nguna inyonyoikinitoe eanyuwarete. Eyai inges nen toyai apeleikinet. Anakiro angin ebala, alotoma Ageun. Ageun 3:20,

"ka abu Adam tonyara ekiro ka aberu keng Eva; anera i arai inges toto kec adaadang angulu ayarete."

Nai emam Akigiret adio ngina ebala ebe erai Adam papa kec a daadang a ngulu eyiarete. Erai co kemam idiobore ngini arai kiwakinae Napukokino 3:20, ikotere bo nyo ebakare ebe erai Eva toto a daadang, ido tomam akirot adio elimit Adam? Nguna akire nugu ebe ata kerai Eva toto a daadang angulu ayarete, pa arai Adam papa kec a daadang angulu ayarete.

Alotooma Ageun 4:1, ebala Eva, "Ariam ayong itunganan aneni a Ekapolon." Nyelimitor inges Adam araut papa keng a Kaino. Nai alotoma Ageun 4:25, ebala inges ebe,

"Adau Akuj ainakin ayong ikinyomit, NAPAKI KA ABELE, a ngolo aari Kaino."

Nyebala inges ebe AKAINAKI Akuj inges ikinyomit ice - keraunit ngolo Kristo, anera i erai inges ngolo EINAKINITAE. Esapat logo, lobe Set, inges aponi TOSEUNAE napaki ka Abele. Eyenunit nai inges lokoku keng kojokan ngolo abu bu aneni ka Adam; nyeroko kona inges eyenunit Kaino anera i abuni ngol alotoma etiang. Analimunet keng ebe IKINYOMIT ICE anapaki ka Abele, elimunit inges atemar ebe egelaana Kaino aneni ka Abele, ani kerai torai ikes ngulu erai papa kec epei ketemarit inges nege, "Akainakin ayong nabo IKINYOMIT ICE."

Nyanupit ayong nginibore daadang ngini asyomi ayong, nai erai naga kire ibore ngini etuumikinon ebe ngirwa a elap 1, 1963, abu atoriamu nguna ayakasi nakaratas ngina ebookoi ngakiro nguna ikamuinit akiyar etogogongit jik erwor a edakitar angolo epiman aosou a itunganan (psychiatrist) enipei bore irworoe iwon en. Ayeni ayong atemar ebe nyecamanara ngikaosok ngul ka luce kec daadang, nai anege ecamanara. Akerit ngimuno nyerai ibore ngini itiya toyenetei Anera i erai kerai torai akerit ngimuno ngin torai akurianu ngina sek eyai tooma itunganan kepedorito ngitunga ka alakara akiwa alokingaren ecom ngolo apolon ka anakituk ka adui a ngingatunyo epalarito. Etame ngolo ipumunun bon inges einakin ititunga ecoikinit emun noi. Asupaanut ngina ka akitere emun ngin alotooma ngatameta nguna epote bon pa ilosikinit iyong akitam itoodiarit adoteu. Ayakasi ngun ka kiteete ngitunga alotoma nganyameta ka nganyameta alotoma nipeibore ngin. Erakasi sek ngimuno ngulu etubulok ka esupaana akisiem ka erubarit ikitubuli ka tosupana akisiem. Eyai emun sek erai ngolo ewoikinit ajokis ka aronis dang. Eyai inges itupusit ekiliokane ngolo a ekile alotoma nganyameta. Lopite cut ngolo itamere inges alomanikor ke Eden. Ikiyamuni iwon atemar ebe erai emun aronis ngina ke ekibure angolo aronon neti eyari.

Erai en ibore ngini irimorit natekerin nguna alalak nguna idongito kau ebe erai emun emacar ngolo ka ariraunit angina ka adoteu ido anguna anu emayete ngice inges. Akisiom dang ngina ikamunit apereperotoi ngina anginikile ka nginiberu itogogongit nugu alotoma ngapakio ka ngapakio, ido acamit ayong ayenun neni keriamuniata ngitunga lu ngakiro nugu daadang, ido bo torai ngitunga lugu ngulu nyesiomito dang ka nabo nyesiomito tar Ebaibul. Nai ikwapei eyenia akwap daadang eemut ngolo ka akalele, eemut dang ngolo ka akibusokin a itunganan eyenen alotoma akwap daadang. Eyenete ikes kojokan nguna apotu totakanut alomanikor ke Eden.

Tokona anege epedori itunganan akingit ayong akingiset na ebe: kebu mono Akuj kicik Eva acoikinit etiang ikotere ebe epedori etiang amodikin inges a? tokupok kona, pa apedori Akuj alimun idiobore ipei dang alotooma nguna epote atakanun. Toyenu iyong nguna apolok nguna elosikinit eemut logo. Abu inges ka apatanu inak Akirot. Abu inges tema nyinyam nguna ka AOSOU. Tonyama nguna ka AKIYAR. ARAI AKIROT KA AKUJ AKIYAR TORAI NGINIBORE DAADANG NGINI PA ARAI AKIROT KA AKUJ ATWANARE. Abu aberu tocamak apei kirot bon ijulakin ido anen todolokini nai inges Satan. Apedorit Akuj atemar ebe, "Nyideput ngaraito alokito nguna alalak nguna nyipedorete iyes amunyar." Ketemarit Satan, "Toanyutu, iyokino ca ngun. Kingolik kilemu robo iyong elalak ebosete. Nai erot cabo logo ngolo kiricakinet ikes yaa aoyau nyebosa ido co anen ipedori nai iyong akidepun nguna icamit etia neni etia. Kingolik iyong co, ipedori iyong ayakaunor erot kon ka erot ngolo ka Akuj dang apeipaki." Kedolokinit nabo Satan inges dang anen. Inges ngini abil ekisil EPEI adau akibil ngikisila DAADANG. Nyiboliaboliatoi anakiroto anaga. Erai nu nguna apotu jik totakanikis anyamet ngina ke Epeso eroko nyedauna ekaru 170 A.D.

Nyo nai abu ekitoe ngol kitolomu? Abu Ekitoe ngolo ka aosou yau atwanare. Abu Kaino toar lokatokeng, Abele. Abu ngolo aronon toar ngolo eyookino. Abu inges kisiak epiteene ngolo ke earit. Ebuni epiteene ngolo ke earit ngol arubar jik tar napaki ngina ka alakunio a ngiboro adaadang ikwapei irworitotor sek ngikadwarak.

Abu Ekitoe ngolo ka aosou touru ngikiliok ngulu aosok; ngikiliok ngulu yenen. Nai ngikecerotin erai ngirotin ngulu ka atwanare. Epataka ngitunga ngulu ka Akuj ka etamete dang nguna ke ekuwam, erai ikes ngulu egongakina neni ka Akuj ka lobo ngulu itiyat Akuj, kitaete dang ngalup ka apatanu, torai dang ngulu iteete akiyookino akilo ebari. Etolomu ekinyomit ke Emun amucurusao ngina ka aumokin, ka akitiyaunun ngiboro ngulu kitet, nai alotooma ngun daadang alomu atwanare. Earaka ngatomian kec ka ngibomwo kec noi apaki ngina ke ejie; ido anapaki angina ke ekisil earaka ngikeceboro ngulu itiyaununuyete ikes ikwa ngamotokae, earete ngitunga noi akilo eare ngolo eariata ngikeceboro ngulu itiyaunite ikes anguna ke ejie anapaki anginan. Akitu ka nginyas inges erai ngaraito a ngiticisio

kec.

Nai torai rika ikes ngulu elipak. Eupito ikes dang neni ka Akuj. Ikote ikes papa kec, Satan ka papaa kec, Kaino. Anupito ikes lu arei ngul daadang neni ka Akuj. Elosete dang lokanisa. Inyalakina ikes ka ngulu iyokino ikwapei inyalakinakatar ngimowa dang ka etiriwae. Anakinyalakina erai ikes ngulu eranyunak ka dang ngulu itolomunete edin ngolo a Nginikolaitan. Erai ikes ngulu ielunete awolo angirotin angulu alalak anguna ka akiar ngikinyom ka Akuj ikwa ngina abunio Kaino toaria Abele. Emam akerit Akuj anakonyen kec.

Nai emam Akuj nyitwaniari idio angulu keng. Idarit inges ikes tari anatwanare dang, ido iikinit dang akiteyarun ikes daadang anapaki angina ka awasia.

AGOLOKINET

"Inges ngini ipiyori ainakini ayong akinyam Alokitoe angolo ka Akiyar angolo eyai kiding eparadiso ngolo ka Akuj."

Erai naga atametait ngina etubulon. Ekitoe ngol ngolo ka Akiyar ngolo eyai kiding Emanikor ngolo ke Eden ngolo pa apedoro adolokin anguna ka akibusokin ka Adam adaun kona akipotokin ekelounan. Ekileng ngolo erirae ngolo angiserubin angulu edaritok dang abutokin akuraro. Mam sek pa anapit inges akuraro arai ekileng ngol ngolo eredito ngaokot a Imesek. Atotamatamata mono iwon nguna ka akiyookino ana kadang atoyenete epite ngolo aponere kimikere Adam ka ngitatae keng ka tokona acamakin nabo.

Nguna alosikinit Akuj anasubio nu ebe, arai itunganan kitodolik ngakiro keng. Ana Ageun, aponi inakinae Adam Akirok ngina abeit inges toyiaria. Akiyar ngina eyario ka Akirok erauni akirok itodolikino. Iyookino ngun nyiyoukino a? nai abu mono Adam toyar ka Akirok angina a? mam, anerai eitana inges toyar ANGINAKIROK, nai abu inges nyepedo akiric ngina Kirok daadang. Abu nabo Moses dang tonyou. Arai inges etunganan ngolo apolon ngolo aumokina. Tar inges dang abu akiyar angina Kirok tokuruwo, ido ekadwaran ngol arai inges etorube a ekadwaran angolo apolon angolo abeit abunore, abu kibusokin anguna ka anyunyura akilo akinup Akirok. Ayai tar Daudi, dang ngolo arai Ekabaka ngolo apolon ngolo a Israel etunganan ngolo ayai lotau ka Akuj abu kibusokin a elomi ngina ekatakinere. Nai anapaki angina etemokino, ngina elelebiaror apaki, abu epei bu, Yesu elope, ngolo dang eitana mono kitemoe ikotere eanyunio erai kepedori akiyar ka Akirok adaadang angina elomunit anakituk ka Akuj. Aponi nai kilounae Satan anerai abu tokona epei toyakaun ngolo abu toyar anguna ka atemar ebe "igiritae" abu nai ngolo adoliton ngol kilou anguna ka akitoodiar Akirok ka Akuj. Abu nai ngolo abu kilereu logo totakanu erai ngolo edolit ngolo abu kipotokin lomusalaba, ikwapei ikale ka Akuj ngini adoliton ikotere amuronot ngina edolit. Ido a "lokitoe" abu inges toriam ngaruma nguna apotu toara inges ikotere iwon, alotooma keng ka angunakeng, atopedosi iwon akinyam Alokitoe angolo ka Akiyar ido Akiyar ngin ngina aponi ikiinakin iwon ikongin ngin apedo akitaraun iwon ngikelounak, ido etodolikisi Akirok ka Akuj.

Tokona neni a ngidwe ka Akuj, ngulu apotu kilout anguna keng, ikes einakinitae ajokis na ngina ka Eparadiso ka Akuj, ka arukit ka Yesu Kristo. Ngapakio daadang. Nyeyakaun adio tyakakin nabo aneni keng. Neni daadang elosi inges, elosi ateran keng dang neni. Nguna erai ngakeng, emorete inges ka ngulu minat keng anakirum angina eponio akimor ka inges alotooma ayena ngin. Epukorio dang ngiboro ngulu ka akimunono. Isileereunio dang ngiboro ngulu eya nakirionut. Ikiyenuni iwon inges ikwapei ikiyenanakar iwon. Ka dang ikiponi iwon akikwaanikin ka inges. Erai naga akirumet ngina ke ekelounan angolo abu kilou a ngaokot a Imesek ka Akirok ngina ka akiteyenunet a Yesu Kristo.

Epite ngolo tokona ikiitanitor iwon apaaran ya ngina isidiirikinere ngirotin daadang ngulu magul, ido ikiponi iwon ayakaun ka Inges, ngapakio daadang tomam asalun. Kerai kiburiburak apaaran ngin apeleun, iwon dang kerai eburiburakisi akinup Akirok keng kotere ipimio iwon dang ayok kitemokino akimor akibuses Keng.

"Inges ngini eyai akit, kiira nguna ebala ekuwuam lokanisai." Kingolik iyong epite ngolo pa abunio anyamet na nyepupok Ekuwuam. Akilo abu topupok itunganan. Nai ikitalakari Akuj, anerai ananyamet angina esidion ebuni adio tukot anyoun kidiama, Ateran ngina akire ngina ka apaaran angina ka awasia, ka ebuni ngin apupokin ekuwam. Anapaki angina ka akirionut angina aronon ebonguni akica anguna ka akirok angina asegan ido ikiponi iwon abongor napedor ngina a pentekote anguna ka akidyaun nabo Ekapolon Yesu Kristo.

www.messagehub.info

Ngalimonokineta nguna a
William Marrion Buranam
"...alorua angulu ke etoil..." Apuk. 10:7